

ELŐFIZETÉSÁRA:

Egész évre . . . 12 kor.
Félévre . . . 6
Negyedévre . . . 3

Bérmertelen levelek
csak ismert kezektől fogad-
tának el.

Kéziratok nem adnak
vissza.

Egyes szám ára 30 fill.

A nyiltérben minden
garmond sor díja 40 fill.

ZEMPLÉN.

Társadalmi és irodalmi lap.

ZEMPLÉN-VÁRMEGYE KÖZÖNSÉGÉNEK

ÉS A ZEMPLÉN-VÁRMEGYEI „TANÍTÓ-EGYESÜLET”-NEK

HIVATALOS LAPJA.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

HIRDETÉS DIJJA

Hivatalos hirdetéseknek:
Minden szó után 2 fill.

Petitnél nagyobb, avagy
diszkrétül, vagy körzet-
tel ellátott hirdetések-
ért természetesen min-
den négyeszőg centim. után
6 fill. számítatik.
Állandó hirdetéseknek ked-
vezmény nyújtatik.

Hirdetések és pénzküldé-
mények a kiadóhivatalhoz
intézendők.

Két század mesgyéjén.

Írta: Sassi Nagy Lajos.

A XIX. század immár a történelemé, alámertült az idők véntelenségébe, helyt adva egy új szekulumnak, a huszadik századnak. Aljünk meg pár rövidke per-
cig a két század mesgyéjén; vessünk bu-
csutekintetet a távozó után, nézzünk sze-
mébe az érkezőnek is, mert lehetetlen
mélyebb megilletődés nélkül szemlélnünk
egy húnyó s egy születendő évszázadot.

Vizsgáljuk, hogy mit valósított meg
kitűzött céljából s mit hagyott örökségül
a jövőnek az idők óceánjába merült száz
esztendő?

A XIX. századot a felvilágosodás, a
technikai vívmányok s a természettudomá-
nyok nagy századának szokás nevezni. A
nagy francia forradalom hármasszámjé-
vel: a szabadság, testvériség és egyenlőség
dicső szavataival született, megütközött a
korlátlan fejedelmi hatalommal, fölrazta
körös álmából, százados rabszolgaságából
egész Európát, hogy szent eszméit di-
adalra juttassa. S a lángelmék egész se-
rege, a népek milliói keltek védelmére,
segítségül híván a csodásan megizmoso-
dott tudományt és művészetet is az esz-
mék e nagy harcában.

S mi lett az eredmény? A határta-
lan lelkesedéssel megindított toll- s fegy-
veres harc nem volt elég erős a hatalom-
mal, ósdisággal szemben. Csak itt-ott nyert
teljes diadalt; a legtöbb helyen félsiker-
rel kellett megelégednie, sőt elszenvednie
azt is, hogy a művelt Európában ázsiai
jellegű országok is helyet foglalhatnak.
De míg századunk első fele eszmények,
lelkesedés, hazafiság, erkölcsök, szóval az
idealizmus dolgában egészben véve kielé-
gítő tudott lenni: addig második fele —
néhány kivételt leszámítva — rohamos
hanyatlásnak indult. Visszaesés, korcsoso-
dás, dekadencia vett erőt mindenben, mig-
nem végre a kozmopolitizmus, a vallás-
talanság, erkölcsi sülyedés s a gazdasági
válság fertőjébe sülyedt. A nagy, a szent
ideálok gúny és megvetés tárgyaivá let-
tek. Az érdek, a haszon, a durva anyag.
a pénz lett főmozgatója mindennek. A leg-
szélsőbb eszményiségből a legtúlzottabb
anyagelvűségbe tévedt. Botrányok, pana-
mák, önző célok, társadalmi, nemzeti bü-
nök bnrjanzottak föl; örvongó divat, bukás-
bavivó fényűzés, cím- és rangkórság, kapaszkodás, vásári zaj, megvesztegetés kere-
kedték fölül, mivelhogy a becsületet, az
örök igazságokat, az igazi ideálokat, őse-
ink erényeit megvetve, a pénzt, a va-
gyont helyezték oltárra s imádták az egy-
Istent megtagadva Isten gyanánt. A mi
egyéni, osztály-, társadalmi-, nemzeti- és
fajbűn fölburjánzott és élt valaha: az mind
aranykorát élte a XIX. század utolsó év-
tizedeiben. S e bűnök végoka mindig a
pénz és pénz, mely már az irodalmi füg-
getlenséget s a sajtó egy részét is meg-
vásárolta.

Társadalmi nyavalyák, osztályérde-
kek, vallási türelmetlenség, pártharcok
kezet fogtak egymással, hogy a régi ide-

álokat megdőntsék. Ostoba cím- és rang-
kórság, divat, vallástalanság, határtalan
fényűzés s az ezek nyomában járó erköl-
csi s anyagi sülyedés a nemzetek leg-
tisztább rétegéig, a parasztságig, lebecsá-
tották mérges gyökereiket. Odajutottunk,
hogy a cselédeányt is kisasszonyozzák,
hogy a szolgáló is selyemre, bársonyra
költi filléreit. A régi tisztességes „nem-
zetes“ és „tekintetes“ úr kihalt, helyét
elfoglalta a koldus, adósságokban sinylődő,
gögös „nagyságos“ és „méltóságos“ uracs.

Kivándorolni a haza szent földéről
nem bűn; templomot kerülni, korcsmázní,
családot, nőt, házasságot, öreg embert,
tisztas munkát, becsületes boldogulást
megvetni, ósdiinak tekinteni s élni úgy,
ahogy ezek nélkül is lehet — divatos
dolog.

De menjünk tovább. Vegyük mind-
ezekhez az államot és hádsereget óriási ter-
heivel, a nagy és sokféle adót, a katonás-
kodást. A szeretet vallásán fölépült mű-
velt Európa milliárdokat költ hadügyi cé-
lokra az önvédelem, a nemzeti érdekek
leple alatt csupán azért, hogy rideg, önző
célját elérhesse. S végül, hogy az általá-
nos elkorcsosodást megkoronázza: a gya-
korlati életben megtámadja Istenét, sőt
egy Tolsztoj magát a hazát is; rút önzés-
nek, utálatos bűnnek nyilatkoztatván ki a
minden idők legszentebb emberi erényét:
a hazaszeretetet.

Bizony a hármasszám nagy eszme ma
rosszabbul áll, mint századunk első felé-
ben. Ime a „szabadság“, „testvériség“ je-
gyében a polgárosító művelt Anglia le-
igazza a szintén polgárosító, művelt bü-
rokat. Megtámadják s embertelenül gyil-
kolják a kínaiakat, pedig ezek is műveltek,
sőt szorgalom s olcsó életmód tekintet-
ben az egész világot fölülmulják. Miért?
Semmi másért, mint önző célokból.

Igy vagyunk az „egyenlőség“-gel is.
Az egyenlőség az egyenlőtlenséget mu-
tatja a vagyonban, a megélhetésben és
társadalomban.

Az előbbinek szüleménye a szociáliz-
mus, az utóbbié az osztálygyűlölet. Mindkettő
pedig a rideg önzés és istentagadás faj-
zata, mely utóbbit a társadalom felforga-
tói nem átallják a szegény nép között is
terjeszteni, hogy ezzel egyetlen vigaszu-
kat, a vallást is elrabolhassák, miként
koldus kezéből a botot.

Mindemellett tagadhatatlan, hogy óriási
a multhoz képest szinte meszeszerű ha-
adások történtek az ipar, kereskedés, köz-
gazdaság terén s a tudomány, művészet
néhány ágában. Nagy kérdés azonban,
hogy a gőz, villám, géporiások, modern
technika és kényelem eme fénylő kora
fölér-e azzal a csöndes, egyszerű, békés
idővel, a melynek nyomában boldogság
és megelégedés fakadt?

Én azt hiszem, hogy mindez nem ér
föl a vesztett boldogsággal. Tökéletesség,
fajfentartás és egyéni boldogság ez az em-
ber föladata. Am ez utóbbit a mai sivár
világban föl nem lehetjük, mert álútkon
haladunk.

Egyfelől üres csillogás, jelennek élés

múló gyönyörhajhászás, óriási vagyon,
másfelől tömegnyomor, sztrájk; viszont
szegény s gazdag részéről általános bol-
dogtalanság: ez a XIX. század kritikája.

A világ azonban még sohasem rom-
lott meg annyira, hogy a javítás és javu-
lás iránt elvesztette volna érzékét. Ha
valamely irány a végletekig haladt, mint
az inga, visszafele kezd lendülni annyira,
hogy szinte a másik végletbe csap át.

Igy a fönti általános bajok orvoslá-
sára egymásután fölcillannak a mentő
eszközök. Egyesek, az állam, a társadalom
egyaránt megmozdultak. És bár mindezek
csak kísérletek, egy szebb jövő előpos-
tái; a gondolatok, eszmék és segédforrá-
sok a nagy és helyes átalakításokhoz egy-
kor alapul szolgálhatnak.

Ime a főváros ingyen élelemmel látja
el az összes jelentkező szegényeket. A
nép, a kiscgazda, a tönkrement középosz-
tály fölvirágzását egy Beksics Gusztáv,
Beöthy Ákos és Vadnay Andor eszméi
szerint tűzték ki célul.

Reformok, újítások, eszmék, kísérle-
tek özönével állanak elő, hogy a XX.
század nagy föladataira előkészítsék ha-
záunkat.

Mindez örvendetes jelenség; méltó a
XIX. század első feléhez ama szép átme-
neti időhöz, mely 1825-től 1848-ig a nagy
alkotásokat megalapozta; ámde igazi, új-
kori nagy Magyarországról mindaddig nem
beszélhetünk, míg a haza fölvirágzásához
mindenki hozzá nem járul, míg teljes füg-
getlenségét el nem nyerjük mig apáink
erényeit — Isten, király, haza — meg
nem tanuljuk; míg a politikai s vallási
türelmetlenséget abban nem hagyjuk;
míg az árja népek gazdagságának három
főitkát — a munkát, szorgalmat és taka-
rékosságot — meg nem tanuljuk.

Hogy pedig mindezek végbemenjenek,
egy új Széchenyire, egy új Petőfire s egy
új Kossuthra van szükségünk, hogy egyszer
igazán a tettek mezejére léphessünk.

Adja Isten, hogy a huszadik század
e kívánságokat valóra váltsa!

Levelezés.

Bodrogköz, 1901. jan. 3.

Új örömet hirdetek Nektek . . .
(Zalán futásából)

Ha figyelemmel vizsgáljuk a népek és
nemzetek történetét azt látjuk és tapasztaljuk,
hogy minden nép, nemzet megérdemli a maga
sorsát, mert kiki önmaga szerzi és idézi azt elő.
— Nemzetünknek halhatatlan nevű prófétája,
a nagy Széchenyi, azt mondta, hogy a mely
nép, nemzet, ha rablánc és rabigában görnyed
is, de ha nemes érzeke van a szabadság iránt
nem vész az el, ha anyagilag szegény is; —
de viszont, legyen egy nép, egy nemzet anya-
gilag gazdag, ha nincs érzeke a szabadság iránt,
rövid idő alatt elvész az.

A szabadságot csak olyan nép, nemzet
tudja érezni, az vágyakozik utána, mely fölül
tud emelkedni az anyagiak fölött és szellemé-
vel, műveltségével akar tündökölni és magának
jólétet szerezni. Hatalmasak valának anyagilag,
testileg bátrak, erősek, kiváló vitézek a dákok,
jazigok, kvádok, pannonok, gótok, hunnok, lon-
gobárdok stb., de a szabadság iránti érzéknek

a kedély-világ egyensúlyát. Ezért látom én a színművészet kulturális hivatását első sorban a társadalmi életben.

De fontos hivatása van a színművészetnek a művész-életben, annak fejlesztése tekintetében is. — A művész lelke ősforrás. A művészt a diletánstól éppen az különbözteti meg, hogy a diletáns lelke a csinált tóhoz hasonlít, melynek lehet kristály-tiszta a vize s nyújthat gyönyört is a szemlélőnek; de mégis emberkéz alkotta azt a tavat s gyönyörnyújtó hatása az idő haladtával arányban kisebbedik. A művész lelke az az őf forrás, melyet a Teremtő keze alkotott, melyben a szemlélő nap-nap mellett újabb gyönyört talál. Azonban, habár így van is ez, a művész lelkében is ideál szüli az ideált, eszme az eszmét. A szép termékenyíti meg a művész lelkét, hogy tudjon nagyot alkotni.

S ki vonná azt kétségbe, hogy a színművészet az, mely leginkább nyújt ideálszülő ideált, eszmeszülő eszmét?! Hiszen a színművészet az életet tárja elénk eszményítve, azt tehát, melyből a művész a lelket termékenyítő szépet alakítja s mutatja be. Ezért látom én a színművészet kulturális hivatását, másodsorban a művész élet terén, annak fejlesztése tekintetében.

Utolsó nap hagytam azt, amiről voltaképpen első helyen kellett volna szólanom: a színművészet hivatását a nemzeti életben, mint a nemzeti művelődés irányítóját és egyik leghathatósabb tényezőjét. Készakarva tettem ezt, hogy a színművészetnek e téren és e tekintetben való hivatását ilyképp is annál inkább kiemeljem.

Nemzeti művelődés!! — Mit jelentene ez mást, mint azt, hogy mindennek egy-egy nemzet életében magán kell hordoznia annak a nemzetnek karakterét. Nyelvében, társadalmi berendezéseiben, szokásaiban, életmódjában, iparában, tudományában, művészetében stb. nemzetinek kell lennie. Csak így lehet egy-egy nemzet méltó hosszú jövőre; csak így vívhatja ki nemzeti nagyságát s boldogságát. A nemzeti karaktereket meg nem becsülő nemzet hanyatlík és bukik. Példa rá nemzetünk.

Akkor volt a magyar legnagyobb és legboldogabb, mikor a nemzeti karakter legerősebben volt kifejlődve. S viszont akkor hanyatlott és lett boldogtalan nemzet, mikor a nemzeti karaktert kezdte levetkőzni; mikor a magyar földön a német nyelv, az osztrák szokások, életmód, német művészet és osztrák ipar lettek otthonosokká. S azóta kezdünk ismét fejlődni, régi nagyságunkat és tekintélyünket visszaszerezni s a magyar jólétet megteremtteni, a mióta elhangzott és a mióta mindjobban valóssággá lett: **„Nyelvében él a nemzet!”** — S a nyelvvel együtt a szokások, életmód, társadalmi berendezés, ipar, művészet, kezd mind jobban jobban magyar nemzetivé válni.

Es ki vonná azt kétségbe, hogy mindebben a nemzeti irányu művelődésben és fejlődésben orozslánrésze van a színművészetnek, a mely az elszibadt nemzethez elvitte a zengzetes magyar szót, felelevenítette a magyar nemzeti szokásokat stb. s megkedveltette azokat az elalélt nemzetet?! Ki vonná kétségbe azt, hogy nemzeti irányu művelődésünkre ma is oly hatással van a színházak, a színművészet otthonai, mint a minövelalig van más tényező?! Nyelvünket ápolja és fejleszt; nemzeti szokásainkat ismereti és terjeszti; ezek révén a nemzeti eszmét és a nemzeti szeretetet e haza földön észrevétlenül, ellenállhatatlanul hintegeti.

Kalapot emelek szülővárosom Sátoralja-Ujhely előtt, hogy a színművészetnek állandó és kényelmes otthon nyitott és oly módon alkalmat adott, hogy e művészet jótékony befolyását érvényesíthesse a társadalmi, a művészi és a nemzeti életben.

Vajha mentől több város követné Sátoralja-Ujhely példáját! Mert ez édes hazában ennek nagyságáért és boldogságáért még sokat kell tennünk!

(Homonna.)

Réz László.**Dókus Gyula beszéde,**

elmondotta Sátoralja-Ujhely rendezett tanácsú városnak f. hó 4-én, d. n. 3 órakor a sátoralja-ujhelyi újjáépített színház megnyitása alkalmából tartott díszközgyűlésén.

Tekintetes Polgármester ur!**Tisztelt Képviselőtestület!**

Az a nemzet, melynek polgárai, kicsi úgy mint a nagy, szegény úgy mint a gazdag egyaránt megértették azt az intelmet, hogy csak az általános műveltség ad erőt, gazdagságot és hatalmat, meg nem semmisülhet és zugjanak bár körülte a népek áradatai, mint a viharoktól korbácsolt szikla sértetlenül állani és a völgyben maradottak felett uralkodni fog.

Hogy a színművészet a közművelődésnek

egyik fontos és hathatós eszköze, nyugat népei rég belátták, mert tudatára ébredtek, hogy az irodalomnak támasza, a költészet és szónoklatnak művelője, a nyelvnek fejlesztője, a haza, vallás, a jó erkölcs, a szép és nemes iránti szeretet terjesztője. Nekünk elszigetelten, testvér nélkül álló nemzetnek önfentartási kötelességünk is parancsolja, hogy művelődésünkre mindent megtegyünk s ez által fenmaradásunkat a jövőben biztosítsuk.

E város közönsége, a midőn a ma felavatandó állandó színházat felépítetté, hazafias feladatot teljesített, mert a közművelődés tovább terjesztésére módot és alkalmat szerzett. Ünnepet, méltó ünnepet ül tehát ma e város, mert az ország felső részén egyel több őrtornya van immár azon várnak, a melyből hazai zengzetes nyelvünket hirdethetjük, terjeszthetjük.

Sok idő tunt le a mulandóság tengerébe, míg idáig jutottunk; nem mintha a lelkesedés, az áldozatkétség hiányzott volna elődeinknél, nem ez megvolt. Hiszen ha annáleseinket kutatjuk, azokból megtudjuk, hogy a régiek megértették azt az arany igazságot: nyelvében él a nemzet; tudatával bírtak azon hivatásnak, a melyet a színművészet a hazai nyelv művelése körül teljesíthet, lelkesedésökről pedig szép és nagy anyagi áldozataik fényesen tanuskodnak.

Az 1891-iki országgyűlésen a hazai nyelv ápolása iránta lelkesedés lángja már hatalmasan lobogott és ifjabb királyunk ő felsége hódító intésére, a színművészet pártolása a hazafiai kötelességek közé soroztatott, a mi aztán az ország összes törvényhatóságainál is élénk visszhangra talált.

E vármegye és város polgárai is a felragyogott fényben meglátták a kijelölt utat, a lelkesedés melege átjárta szíveiket s a példászerű áldozatkétség mihamar meg is nyilatkozott.

A pesti nemzeti színjátszó társulat segélyezésére 1821-ben itt 925 frt gyűlt össze, 1830-ban a színjátszó hely felépítésére 10 darab 1000 frtos részvény vásárlását vármegyénk elhatározta, 1840 pedig a mikor annak építésére az országgyűlés 450 ezer forintot megszav. ott ehez mi is 7432 frttal járultunk. Nagyszerű áldozatkétség! mert ezen összeg akkor bizonyosan ötször több értéket képviselt mint ma. Midőn pedig az 1830-ik év február 9-én kelt átiratával Abauj vármegye közönsége a szomszéd törvényhatóságok közt vármegyénket is felkérte, hogy a sz. kir. Kassa városában tengődő magyar színjátszó társaság segélyezésére és három évi biztositására, a melynek havi 1742 frtra menő veszteségét addig Berzeviczy Vince nagylelkűsége fedezte és az év április végéig fedezni is ígérte — adományunkkal hozzájárulni s ez által a magyar nyelv rég óhajtott terjesztését és pallérozását lehetővé tenni sziveskedjünk: az április 12-én itt tartott közgyűlésen a megye főispánjának kezdeményezésére a rendek pár óra alatt 992 frtot adakoztak, a főszolgabírókat a tovább gyűjtésre felhívták, a mi hasonlólag nem csekély összeget eredményezett, mert a főhadi beszédő pár hét multán 670 frtot küldött át s a többi adományok rövid idő multán való beszédését és elküldését egyideűleg látásba helyezte.

A színművészetnek az ország felső részén sokáig csak egy állandó menedéke volt, a kassai színház. Innen jártak el a nyári időszakban a színtársulatok a szomszéd törvényhatóságok székhelyeire. Egyik legkedveltebb városuk volt Sátoralja-Ujhely, mert ennek mivel lakosai és a szomszédos községek birtokosai, főurai, nemcsak el látogattak az előadásokra, hanem anyagi bőkezű támogatásukkal fennállásukat is biztositották. Nem egy eset lett teljegyzeve, hogy főuraink, midőn ünnepeket tartottak a színtársulatokat szívesen látták kastélyaikban. Sennyei Károly br., a kinek vadakban gazdag felvidékünkön biróka nem volt, hogy a vármegye rendeit vadászatra meghívassa 10 fa'ut vett meg egyszerre, vadász szállásokat, melléképületeket, sőt egy színjátszó helyet is építtetett s a kassai színjátszó egész társulatot ebbe a kis krajnyai faluba felvitette s ott egy hétig tartotta őket, bőkezűen megajándékozva küldötte haza.

Az áldozatkétségnek minden irányból való megnyilatkozása tette lehetővé, hogy a kassai színtársulat mindég első rangú színész tagokból volt összeállítva. Sokan lehetnek itt is a kik ezen állítást igazolják, mert emlékezhetnek a Komlóssynak a Szabó és Filipovics, Latabár Endre stb. igazgatók színjátszó társulataira s ezeknek művelő vezető előadásaira. Emlékezhetnek hírneves népszínművészeinkre a kik itt is jártak, egy Egressy Gábort egy Jácnsy Ilkát egy Lendvayt, Dargnét, Hivatal Anikót, Kántornét, Komlóssy Idát és N-lit, Megyerit, Jácnsit, Telepit, Komáromy Samut, Bencét, Barthát, Szakácsit, Szöllössyt, Szigetit elfeledni nem is lehet. Szívesen gondolunk vissza Szabó Pepi, Kecskés Rozsa, Kocsisovszky Borcsa kedves alakításaira. Később is a midőn műpártoló jó hírnevünk ismert lett, az ország más vidékein működő színgazgatók a nyári időszakban ide igyekeztek, Laszy, Krecsányi, Bódy, Tiszay, Csóka,

Halmay elsőrangú színtársulatait élvezhettük, fővárosunk művésznői és művészei elő szeretettel látogattak el hozzánk, így Prill Kornélia az utánozhatatlan nagymama, a nemzet csalóánya Blaha Luiza, a nagy tragika Jászay Mari, Hilgerman Laura, K. Hegyesy Mari, Pálmay Ilka, Abrányiné, Hunyady Margit, Helvey Laura, Ujházy Ede stb. jeles művészeinket a világot jelentő deszkáinkon mi is élvezhettük. Fájdalom, hogy az utóbbi időben színpártoló jó hírnevünk alább szállott s első rendű színgazgatók nem törték már magukat az engedély elnyeréséért, a főváros művésznői is, mint Komáromy Mariska, Hegyi Aranka, Küry Klára, Fedák Sári stb. már csak akkor jöttek ide, a mikor egy bukó tétele levő igazgatót a vesztegesség hinárjából kimenteni vállalkoztak. De a színpártoló kedv hanyatlásának nem a műzés, bő áldozatkétség hiánya volt az oka, hanem egyedül a színháznak nevezet helyisége életveszélyes egészségtelen állapota. Ez a táncsteremnek épült, de a műkedvelő-társulat kérésére páholyokkal és költségekön mozgó színpaddal ellátott helyiség oly cugos és életveszélyessé vált, hogy a közönség nem mert belé járni, a színgazgatók csak a közepes tagokból szervezett társulatokkal vonultak be s már-már attól lehetett tartanunk, hogy rosszabb helyzetbe jutunk, mint ez előtt 50 évvel voltunk.

Ezt a helyzetet városunk képviselőtestülete felösmerve garast garashoz rakott s a mult évben egy állandó színház építését elhatározta.

Elegendő anyagi erővel azonban arra, hogy egy szabad téren új színházat építsünk, nem rendelkezünk, miután pedig azt, hogy inkább semmit se építsünk, mint a régi helyén s várjuk meg, míg a megfelelő összeg évek multán összegyűl, a most élő nemzedékre igazságtalannak, a közművelődés elleni vétéknek tartottuk, mert vannak oly alkotások, a melyekkel várni lehet, de a közművelődés céljaira szolgáló eszközök megszerzését elodázni nem szabad, minden porszemét fel kell használnunk, hogy azt kővé formáltatván, abból egykor felépíthessük azt a nagy hajlékot, mely a nemzeti szellemet erőséget fogja hirdetni: így a régi táncsterem falainak felhasználásával készült terve lett a képviselőtestület által elfogadva igaz, hogy a város külső szépsége czele az épülettel nem nyert s emelésére szolgált volna egy fényes színház palota építése; de a most felépített kis színházunknak belső becséből és díszéből ez mit sem von le; mert hivatásának éppen úgy meg fog felelni, mintha a város kellő közepére helyezték volna. Egy színháznak nem az a fő kelléke, hogy ki-vülről a szem gyönyörködtetésére szolgáljon, hanem az, hogy belső berendezése, felszerelése keretét képezze és megfelelő helye legyen annak a művészetnek, a mely hivatott lelkünket nemesíteni, a közművelődést tökéletesíteni s ezáltal a mindenek alkotójához az embert közelebb vezetni. A képviselőtestület dicséretes áldozatkész határozatának végrehajtója a polgármester ur volt, a kinek fáradozásait, buzgó támogatói elnökletem alatt alakított színiügyi bizottság főleg pedig Hornyay Béla dr. tagtársunk volt. Ezen urakat illeti meg a színházépítés sikerének orozslánrésze. Ösmeretekes önök előtt uraim a a színház építése előtti és folyamata alatti viták, a melyek — habár feltételezem, hogy más okból nem származtak, mint a város közönségét minél megfelelőbb színházhoz és mielőbb hozzájutatni — ezek mégis némi keserűséget okoztak s ezért kétszeresen kell méltányolnunk azt a munkát, a melyet a polgármester ur teljesített, azt az ügybuzgalmat, a melyet a színiügyi bizottság minden tagja kifejtett, azt az áldozatkétséget, a melyet Hornyay Béla barátom tudásának és műzésének egész tárházat kiürítve a belső berendezés sikerére, nap-nap után tanusított. Ezt a feladatot, a melyet ezek az urak az adott körülmények közt és helyzetben ily eredményesen oldattak meg csak az ügy iránti lelkes szeretet szülhette és azért, mint a város legrégibb családjának képviselője, kedves kötelességemnek tartom nekik az elismerés koszoruját átnyujtva köszönetet mondani, remélve, hogy a tisztelt képviselőtestület minden tagja s e városnak mindazon polgára, a kinek lelkében hazánk közművelődésének vágya él, ezen koszoru egy-egy levelére fel fogja nevével jegyezni. Miután pedig az állandó színház felépítésével azon hathatós eszköznek, a melylyel közművelődésünket terjeszthetjük, immár birtokába jutottunk: semmisüljenek meg a viták, szülessen meg köztünk az egyetértés, nemzeti géniusunk Tália templomába helyezett oltárához áldozni kezdet fogva járuljunk, egyesített akarat gyujtsuk meg rajta a nemzeti szellem tüzet, hogy világítsa be fényével hazánk felső részén is a lelkeket és pedig oly sikerrel, hogy idők multával a kék Adria partjától a Kárpátok szikla csucsáig kicsi, úgy mint nagy, szegény, úgy, mint gazdag hazánk zengzetes nyelvén tudjon csak szólani s ezt értse meg egyedül! Ha a közművelődés tökéletesítésére és ápolására mindannyian megteszszük mindazt, a mi emberi csekély erőnk

től telik, az utókor munkásságunkat áldólag fogja emlegetni, mert mint a keleti és nyugoti népek áramlatának egyenes vonalában beékelte nemzet az egy nyelv és egy érzés hatalmas bástyaival lesz körülövezve, a mely az idők viharaitól házánkat úgy megvédelmezi, hogy Magyarország itt e helyen lesz és az ország egészen magyar lesz az idők végéig. Ugy legyen.

Vármegyei ügyek.

A törvényhatósági közgyűlés második és befejező napja (1900. dec. 29.) az első napi közgyűlésről szerkesztett jegyzőkönyvek meghitelesítésével kezdődött. — Általános nagy érdeklődés mellett került napirendre Sátoralja-Ujhely rt. v. módosított szervezési szabályrendelete, melyet a képviselőtestület többsége annak rendje és módja szerint elfogadott, a kisebbség azonban a vármegyei közgyűlés ítélőszéke elé hozott. A kisebbségnek fogták pártját Schön Vilmos dr., Hornyay Béla dr. és Szerviczky Ödön bizottsági tagok, — a többség határozata mellett kardoskodtak: Székely Elek, Meczner Gyula id., Kossuth János dr. és Molnár János bizottsági tagok. Végre is szavazással döntöttek a kérdésben és pedig jóváhagyták képviselői többség határozatát. — Jóváhagyták a Sátoralja-Ujhely rt. város képviselőtestületének 50,000 K. törlesztéses költsön felvételét tárgyzó határozatát is, mely költsön az áll. el. iskola kibővítésére, vagyis a meglévőknön felül még nyolc tanterem építésére szükséges. — A Vörösmarty-szoborra vonatkozó gyűjtőlevelet kiadták Sátoralja-Ujhely polgármesterének és a 10 főszolgabíróknak, kik bizonyára ernyedetlen hazafias buzgósággal fogják a gyűjtést fényes eredményűvé tenni. — Kellemes meglepetésül szolgál, hogy a tiszt. főorvosi lakásul szolgáló vármegyei házában az 54,000 K. építkezési alaptól történendő újjáépítését a belügyi kir. minister megengedte. A kir. áll. ép. hivatal nem is késett felhívni a közgyűlést, hogy a részletes terveket elkészítvén jóváhagyás alá mielőbb nyújtsa be. — Sátoralja-Ujhely polgármesterének folyamodását, hogy az itthelyi mértékhitelítő hivatalt bocsássa a vármegye Ujhely kezelésébe elutasították. — S. Patak szabályrendeletét, mely gyalogjárók építéséről gondoskodik, oly megjegyzéssel, hogy a városnak kisajjtásra joga nincs, jóváhagyták. — A szerencsés-hidasnémeti szomszédos forgalmának tervezett vasút törzsrészevényinek jegyzésére 30,000 Korona hozzájárulást szavaztak meg. — A Bodrogköz számára Páczin székhellyel adandó második állatorvosi állomását felírták a földmívelésügyi kir. ministerhez. — Az agárdi körjegyző folyamodását, hogy a részére személyi pótlék címén megszavazott több fizetés fedezete a köri községek költségvetéseiben érintetlenül meghagyassék, teljesítették; ugyszintén az ily értelemben módosított szervezési szabályrendeleteket is megerősítették. — Sok-sok más, aprólékosabb ügynek határozatokkal történt ellátása után a főszámvévi referált el 137 rendbeli községi költségvetést és számadását. (Hogy melyeket: mai számunk Községi Ügyek rovatából tudja meg a t. olvasó. — Szerk.) Késő estére járt az idő, midőn a századáró közgyűlés az elnökséget vitt alispán elttetésével véget ért. — Serény kezű jegyzőink munkássága révén a jkönyvek tegnap hitelesítést nyertek. A t. vármegyének századvégi évkönyvei lezártak. Megnyiták az újak: a XX. század számára. Legyenek testések a köztöt megörökítő, üdvös határozatoktól! Gazdagok a közöröm tanúságaitól — szegények, mennél szegényebbek közszomorúságról emlékező feljegyzésekben!

Újévi tisztelgések. Zemplén-vármegye tisztikara, segéd- és kezelőszemélyzete ez új év reggelen is ünnepes módon adott kifejezést felsőbbsege és egymás iránt érzett jókívánságainak. A rendszerinti főjegyzőnél, Dókus Gyula esász. és kir. kamarásnál, már d. e. 1/4 10-kor egybegyűltek élén Thuránszky László tb. főjegyző tolmácsolta az érzelmeket. Onnan Dókus főjegyző vezetése mellett, Matolai Etele alispánhoz, — ki most lépett ebbeli szolgálatának 30-ik évébe, — vonult a tisztelgők nagy csapata, kiknek nevében Dókus főjegyző szólott és biztosította az ősz alispánt iránta érzett tiszteletünk és szeretetünk változatlanágáról. Az alispántól, ki az üdvözlésre adott válaszában kijelentette, hogy alispáni megbízatásának lejártá után a közügyek vezetésétől visszavonulni kíván, Molnár István főispánnal tisztelkedtek, hol Matolai Etele alispán adott kifejezést a legjobb kívánatoknak. A főispán szokott nyájasságával és lekötözölő szíveséggel fogadta a tisztelgőket, válaszában fölemlítvén, hogy az ő maradása már csak rövid idő kérdése; de boldognak érzi magát, hogy e helyről magával viheti azt, a mi neki tizennyolc esztendő főispánsága ideje alatt a legbegyesebb erkölcsi szerzemény, t. i. a mintaszerű tisztikar barátságát, szeretetét. Ezek során az újévi tisztelgés véget ért.

Tb. járásorvos. Főispánnknk a mult évi dec.-i közgyűlés másodnapján Ligeti Albert dr.-t, a homonnai közkórház másod-orvosát, tiszteletbeli járásorvossá nevezte ki.

A borellenőrző bizottság Sátoralja-Ujhelyben Kincsesy Péter elnökle alatt folytatja működését. A bizottság új elnöke, mint már ma egy hete is közöltük, Szerviczky Ödön elnök leköszönése során állott az igen üdvös irányban munkáló bizottság élére.

Hibaigazítás. Lapunk ma egy hetes számában a vármegyei Kossuth-szobor bizottság névsorát tévedésből két név híjával közöltük, azért a névsort most még egyszer kiadjuk hibátlanul: Bernáth Béla o. gy. képviselő, Fejes István, Hornyay Béla dr., Katinszky Geyza, Kovács Gábor dr., Lácay Sz. László dr., Meczner Béla, Meczner Gyula, Miklósy István, Nagy Barna, Spillenber József, Schön Vilmos dr., Sulyóvszky István és Widder Gyula. Elnöke: Meczner Gyula id.

Marhalevelek kiadása. Az 1901. jan. 1-től 5-éig nem kevesebb, mint 101,165 db. marhalevelet adott ki vármegyénk számvévisége, és pedig 7950 db. 4 fillér, 6950 db. 12 fill és 9250 db. 20 f. értékű marhalevelet. Már most ha figyelembe vesszük, hogy annak a 101,165 marhalevelenek minden egyes darabját sorszámozni kell: tes-ék megbírálni, hogy ez a tisztán állami örékből történő marhalevelezés, mely halasztást nem tűr, mennyire hátráltatja a vármegye számvéviségét törvényszabta egyéb hivatalos feladatainak teljesítésében!

Hírek a nagyvilágból.

II. Miklós cár teljesen visszanyerte egészségét, mit az is bizonyít, hogy szemlét tartott a Kinából haza érkezett csapatok felett.

Bécsben az ideai bál az udvarnál f. hó 22-én lesz.

Boberts lord, a Dél-Afrikában harcoló 250,000 főnyi angol hadseregnek diadalmas (?) fővezére, mint a ki jól végezte dolgát s illendő, hogy a nemzetől jutalmát elvegye, Dél-Afrikából haza érkezett Londonba, hol azonban a képzelt nemzeti lelkesedés helyett általános lehangoltság várta, mert a pár héttel ezelőtt még diadalok koszorúival övezett fővezérutódának, Kitchener lordnak, a büroktól időközben szenvedett igen érzékeny vereségek híre lehűtötte a közlekedés hevületét.

A bürok, szerencsésen vívott csatározások révén, átörték az őket körülzárva tartott angol seregeket és eljutottak Fokföldre, a hol nem várt megjelenésük nagy rettegést támasztott. Fokföldön megszállották azt az utat, mely az angol hadi kikötőtől a vasutakhoz vezet. Az angolokra nézve rendkívül aggasztóra fordult a helyzet a délafrikai csatatereken.

Szerbiában Kragujevác városban a mult év utolsó napján leplezték le a „nagy” Milosz fejedelem szobrát annak emlékeztetére, hogy 1815-ben fellázadt a török ellen és kivívta szerbia függetlenségét.

A pápa és Franciaország között kitört a viszálykodás, — egyfelől egyházi, másfelől nemzeti érdekek előtérbe toléása és összeütöközése miatt.

Hírek az országból.

Fejérváry Géza br. honvédelemügyi kir. minister már annyira jobban van, hogy felkelhetett és anapnak nagyobb részét ágyon kívül töltheti.

Munkács mellett 1849-ben, április 24-én volt Podhering határában az a véres ütközött osztrákok és magyarok között, mely az utóbbiak részére fényes eredményel végződött. Az ütközött színterén Munkács és Bereg társadalma díszes emlékoszlopot állított a az évforduló napján ez idén leplezi le.

Erős havazás volt az új század első évének szülnapjában országszerte, szélviharral szövetkezve. A vonatok nagy késésekkel közlekedtek a támadt hófúvások miatt.

A népszámlálás az ország egész területén rendben foly.

Felhívás előfizetésre,

a „Zemplén” 32-ik évfolyamára.

Lapunk a XX. század küszöbén élet-pályájának harminckettedik évébe lép.

Elfogultság nélkül mondhatjuk talán s bizony nem dicsekvés kedvéért, hogy küzdelemmel teljes harmincegyévi pályafutása alatt kétségtelen bizonyosságát nyújtotta an-

nak, hogy hivatott is, képes is az életviszonyokkal küzdeni és megküzdeni.

Most tehát, midőn a harminckettedik év küszöbén állunk, hálánkat és köszönetünket fejezzük ki pártfogóink: a t. vármegye közönsége és olvasóközönségünk előtt mindig szíves támogatásukért.

A tisztes multból merített bizalommal tekintünk a jövő elé. Reméljük, hogy a nagy és díszes közönség az ő nagyabecstült rokonszenvét — a mit kiérdemelni ezután is legfőbb kötelességünknek tartjuk — a jövőben sem fogja megvonni mitőlünk.

Lapunk, a „Zemplén” iránya és törekvése ezután is az marad, a mi eddig volt: a közérdekek szolgálta, — az ut is, melyen haladni fogunk, lesz, mint volt: a részrehajlatlan igazság útja.

Figyelmünket ki fogjuk terjeszteni mindarra, a mi a jól megértett és felfogott közérdekkel összeköttetésben áll s nem fogunk visszariadni soha az igazság kutatásától és megmondásától; azonban óvakodni is fogunk, hogy az egyes érdekeket a köz érdekével össze ne zavarjuk és óvakodni fogunk, hogy az igazmondást a kicsinyes és visszatetsző személyeskedéssel ne azonosítsuk.

Közérdekű dolgok és kérdések megvitátásától, objektív bírálatától, a mi lapunk soha nem fog elzárkózni.

És bár mindenkor csakis legjobb meggyőződésünk szavát követjük: távol fogunk állani attól, hogy, itéleteinket csatlakozhatatlanoknak tartva, az elfogultság kínai falával vegyük körül magunkat. Bárkitől és bárhonnan jövő véleményt — ha közérdekű s tudjuk kitől ered — mindenkor készséggel közléteszünk, ha csak azt lapunk hasábjaira nem illő hangja ki nem zárja.

Közérdekű és szakszerű cikkelyeken kívül a vármegyei és helyi érdekű ügyek fogják ezután is uralni lapunkat.

Hangzatos szavakkal nem akarunk feltűnést hajhászni, terjengős ígéretekkel nem állunk elő.

A mi legfőbb dicsekvésünk a nagy közönség ragaszkodását hűséggel továbbra is kiérdemelni.

Még egyszer köszönetet mondva harmincegy éven át és folyton tartó szíves jóindulataikért: kérjük jövőre is nagyabecstült támogatásukat.

Lapunk előfizetése is, habár a „Zemplén” kétszer oly nagy terjedelemben jelenik meg hétről-hétre, mint más heti lapok, marad, mint volt

Egész évre: 12 korona.

Félévre . . . 6 korona.

Negyedévre: 3 korona.

Felkérjük t. előfizetőinket, hogy előfizetéseiket megújítani szíveskedjenek, hátalékos előfizetőinket pedig kérjük hátalékaiknak beküldésére, ellenesetben postai megbízás útján leszünk kénytelenek azt beszedeetni.

Az előfizetések a „Zemplén” kiadóhivatalába (Főter 9. sz.) címezve küldendők.

Sátoralja-Ujhely, 1900. dec. 22-én.

A „Zemplén” szerkesztősége és kiadóhivatala.

Különlék.

A „Zemplén” rendkívüli melléklete, mely a sátoralja-ujhelyi megnagyobbított és újjáépített színház jan. 4-én történt megnyitása alkalmára f. hó 2-án adatott ki, jelen főszámmunkhoz kapcsolva jut el t. előfizetőink kezéhez. Ez a rendkívüli melléklet, vagyis a „Zemplén”-nek jan. 4-ik alkalmi száma, a következő tartalommal bír: A diszeloadás színlapjai. — A diszeloadás színe kerület „Szigetvári vértanúk” és „Alfons ur” meséje Gabányi Lászlótól. — A színház megnyitására. Üdvözlő vers. Irta: Bajusz József id. — Színházunk történetéhez. Irta: Hornyay Béla dr. — Leleplezések. (Halasz Folytatás a II. mellékleten)

szintársulata kiválóbb tagjainak bemutatása) Irta: (*). — Gondolatok. Irta: *Gabányi László*. — Emléksorok. Irta: *Péter Mihály*. — Egy darabka korrajz. Irta: *Karsa Ferenc*. — Köszöntés. Irta: *Dongó Gy. Géza*. — Elnöki körlevél. — A szerkesztő póstája. — Hirdetések. — A „Zemplén“ szóban levő alkalmi számát Sátoralja-Ujhely város színügyi bizottsága adta ki színlap gyanánt az ő tulajdona is volt jan. hó 5-ig s a polgármester árusította 40 fillérréval a városi színház-alap javára. — Természetes, hogy e rendkívüli számot a „Zemplén“ előfizetői a jelen alkalommal ingyen — kapják.

— **Királyi adomány.** Ófelsége a király, kabinetirodája útján és főispánunk közbenjárásával, Szokola Erzsébet agyagosi lakos részére 20 korona legkegyesebb adományt küldött.

— **A kegyelet oltára.** Imádság szerzett, sziveinkben elfelejthetetlenül és örökkéig élő Erzsébet királyasszonyunk emléke iránt érzett hő kegyeletnek áldozott *Andrássy Dénes* grófné öméltósága, midőn özv. *Sennyey Pál* báróné öxeciájához 2000 (kétezer) koronát küldött, hogy csatoltassa a kegyeletes adományt az építendő „Örökimádság“ templom alapjához.

— **Üdv az olvasónak.** Lapunknak ma egy hetes, az ő századot elbucszató számában az előlirt c. alatt közöltünk egy allokúciót, melyre „Üdv a szerkesztőnek!“ bekezdéssel Zemplén-vármegye világi előkelőségének egyik érdemes tagjától — lapunk nyomtatása közben, — hosszabb „reflexió“-t kaptunk. A szép, emelkedett szellemű és hazafias sorokból sebtiben ide igtatjuk a következőket: „... A magyar nemzet *Szent-István* királyunk óta tárt kaput nyitott a nyugati műveltségnek, melynek minden áramlata eljutott hozzánk és nyomokat hagyott hátra. E műveltség védelmében százados harcokat vívott a magyar nemzet. És habár ezek következtében a nyugati népek mögött maradt is, de „kultur-nép“-pé küzdötte fel magát az európai nemzetek ranglétráján; mert a „kiegyezés“ ben alkotmányos közérzete, megbékélvén az anyagi és a szellemi haladás irányában egyaránt, hatalmas lépést tett előre. Évtizedek alatt évszázadok mulasztását hoztuk helyre a XIX. században, melynek folyamán a XVIII. századtól átörökölt „szabadság — egyenlőség — testvériség“ jelszavai mellett, új valóságok születtek, az elégetett hazug látszatok hamvaiból, mint főnixszmadár. És a magyar nemzet méltón tölti be szerepét Európa színpadán, a művelt nemzetesaladók sorában. Az utolsó ötven esztendő folyamán nemzeti erőink úgy a közgazdaság mindhárom irányzata, mint tudomány és művészet tekintetében is, oly erős lendületet nyertek, amilyenhez hasonlót nem találunk a letűnt századok történetkönyveiben!... A múlt emlékei s a jelen sikerei — írja hazai egyik történettudósunk — egyaránt emelik önérzetünket és bizalmunkat tőlünk el a jövő iránt; annál is inkább, mert a kiegyezés óta mind szorosabbra fűződött a kápocs a nemzet s az uralkodó-család között. Szorosra fűzte azt királyunk alkotmányos magatartása s a nemzet iránt minden alkalommal tanusított jóakarata egyrésztől, másrésztől a nemzet tántoríthatatlan ragaszkodása uralkodójához... Ez a kölcsönös bizalom és szereteten alapuló szoros viszony az uralkodó és nemzet között képezte legszilárdabb alapját boldogulásunknak az elhunyt században, — ez képezi legértékesebb zálogát az ébredő században hazánk nagyságának. Hogy mi — és mi legven a reánk köszöntött XX. század mottója és a jel, melyben teljesedik a buzgó imádság, mely „epedez százezrek ajakán“ a mi hitünk szerint nem lehet más, mint az Írásban megígért: *egy akol és egy pásztor*. . . — Jókaival végzem: „ha egyszer e hazának minden lakója át lesz hatva annak a tudatától, hogy egyedül a közös haza megtartása, felvirágoztatása talpköve a szabadságunknak, kútforráza jólétünknek: akkor bizonyára be lesz töltve az a feladat, melyet a jövőnk elénk szabott: Magyarország újból való meghódítása — hogy t. i. a *dogmák és kánonok fölötti harcokból kijózanodott népek találkozni fognak az emberszeretet, honszeretet és királyhűség közös templomában!*...“

— **Kinevezések.** A pénzügyminister *Kopcsó József* király-helmeczi adóhivatali alkalmazottat Nagy-Károlyba adótisztte nevezte ki. — Az igazságügyminister *Zubriczky Emil* hononai bírói bírósági telekkönyvi átalakító napi díjast a sátoralja-ujhelyi, *Gaal Lajos* igazolványos altisztet a király-helmeczi járásbíróshoz nevezte ki.

— **Jótékonyág.** *Andrássy Dénes* grófné, özv. *Sennyey Pál* báróné öxeciája szives közbenjárásával 2000 (kétezer) koronát adományozott a gálszécs-járási közkórház építés-alapjának.

— **Uj évi gratulációk megváltása.** *Kádár Gyula* gyógyszerész barátunktól

4 koronát vettünk a sátoralja-ujhelyi árvaház javára; hozzáadva a lapunk legutóbbi számában kimutatott 54 koronát, összes gyűjtésünk 58 azaz ötvennyolc korona, mely összeget átszolgáltattuk az árvaház pénztárosának. — *A kiadóhivatal.*

— **A nemzeti színház tagjai Sátoralja-Ujhelyben.** Ujjáépített szép színházunk megnyitó ünnepére f. hó 4-én d. u a gyosvonattal Budapestről Sátoralja-Ujhelybe érkezett művészeket, a Nemzeti színház tagjait, a vasuti állomáson *Székely Elek* polgármester és a színügyi bizottság élén *Dókus Gyula* elnök fogadta szives szavakkal. Ezután kocsikra ülve szállásaikra kísérték a művészeket, kik majd mindnyájan magán házak vendégszeretétét élvezték. A művészek, kiknek tegnap estére már ottb kellett lenniük, a tegnap reggeli gyorsvonattal visszautaztak Budapestre.

— **Felolvasás Vörösmartyról.** A tokaji „Vivó és daloskőr“, élve a kínálkozott jó alkalommal, hogy a jeles író, *Geöcze Sarolta*, vakációját tokaji rokonsága körében tölti, felkértek tartana felolvasást Vörösmartyról. *Geöcze Sarolta*, a „Zemplén“-nek is kiváló munkatársa, szives örömet engedett felkérésöknek. A múlt év dec. 30-án olvasott fel nagyszámu és előkelő hallgatóság előtt. Megkértük a jeles írót, hogy honleányi nemes hévvel írott alkalmi dolgozatát engedje át közlésre a „Zemplén“-nek. Örömmel ujságoljuk olvasóinknak, hogy a becses dolgozat közreadását már jövő számunkban megkezdhetjük; reméljük egyszersmind, hogy a *Geöcze Sarolta* szózata lapunk révén eljut oda, a hová adressálva van, t. i. Zemplén lelkes honleányainak szívéhez és az ő révükön életre kél az érdeklődés a nálunk félig-meddig elfeledtetnek látszó nagy költő iránt!

— **Elakadt vonat.** Uj év napján a Bodrogközről jövő esti személyvonat a Szomotor és B.-Szerdahely állomások között képződött hófúvásban elakadt. Körül-belül öt óra hosszáig tartott szakadatlan munkával tudták kiszabadítani szorult helyzetéből, úgy hogy esteli 7 ó. 56 p. rendes érkezés idő múltán éjjeli 1 óraker tudott Ujhely állomásra bevergődni.

— **Halálozások.** Teljes részvétellel tudtuk a velünk közölt szomorú hírt, hogy özv. *Króczer Ágostonné* (előbb özv. *Pach Károlyné*) szül. *Villax Josefa* úrnő Tokajban, f. hó 3-án, gyermekeinek szentelt munkás élete 80. évében, az utolsó kenet fölvétele után végelgyengülésben jobblétre szenderült. *Króczer László* dr. t. barátunk és munkatársunk, szeretett édes anyját gyászolja az elhunytban, kinek legyen áldott emlékezete! — Özv. *Iovag Szmik Ignácné*, szül. *Tomassek Julianna* úrnő, Felső-Bányán a múlt 1900. évi december hó 31-én, életének 78-ik évében, rövid szenvedés után elhunyt. *Szmik Gábor*, m. kir. főerdész, lapunk munkatársa, Sátoralja-Ujhelyben a m. kir. erdőgondnokság vezetője, felejtethetetlen jó édes anyját gyászolja drága halottjában. Ny. b.! — *Reichard Markus*, volt sátoralja-ujhelyi kereskedő, 67 éves korában rövid, de súlyos szenvedés után f. hó 3-án Budapesten elhunyt. Hült tetemei folyó hó 4-én Budapesten tetettek örök nyugalomra!

— **Időjárásunk** nagy hirtelenséggel olyan szigorú telet hozott a XX. század uj évi ajándékául, a minőre nem számítot senki, még *Falb* sem, a ki enyhe telet jövendölt. A négy napig, éjjel-nappal dühöngött orkán szárnyain megjötték a tél fecskéi, a hópihéi is, s pedig oly tömegekben, hogy a helyzet szignaturájára csakugyan ráillik a „befutta az utat a hó, céltalanul fut a fakó,“ de még a Baross tüsszögő vaspárjája is, melyet vármegyénk területén sem egy helyen tartóztattak fel a hófúvások.

— **Szilveszter-est.** Az ujhelyi izr. iskolázató egyesület jubiláris közgyűlése napján, 1900. dec. 31-én, a vármegye székházának erre az alkalomra átengedett díszes és fényesen világított nagytermében és mellékhelyiségeiben tartotta meg a táncmulatsággal egybekötött tervezett tea-estét. — A táncmulatságok sikerét biztosító három tényező — a vezetőség ügyes és tapintatos rendezése, alkalmas helyiség megválasztása és végre az a valami, a mit *szerecsés véletlennek* szoktak nevezni — játszott közre, hogy ez a századvégi szilveszteri multság oly szépen, oly fényesen, oly minden várakozáson felül sikerült! — E tényezők közreműködésével könnyű szerrel teremthető elő a pénz még a föld alól, kedély még a levegőből is. Leírásom — írja alkalmi tudósítónk — nem viselné magán a hűség bélyegét, ha első helyen nem említeném a házigazdának szeretetreméltó és mindenkit lekötelezett vendégszeretétét; értem *Molnár István* szeretett főispánunk öméltóságát, ki nemcsak hogy összes teremté engedte át a nagyközönség számára, de ráadásul mindenkit vendégének tekintett és fogadott, sőt a mulatságon mindvégig részt vett hozzátartozóival, mi a mulatság fényét és erkölcsi sikerét nagyban emelte. — Köszönetünk és elismerésünk az egyesület népszerű el-

nökének, kozmai *Kun Frigyesnek*, ki *Erényi Manó* dr. és *Reichard Salamon* dr. tisztársaival a jelenlegi, mondhatni nem éppen kedvező béli viszonyok között is ily szép eredményt tudtak elérni. Rendkívül okos dolog volt a mulatságot a vármegye-háza nagytermében rendezni, hol a melléktermek is oly nagy kényelmet nyújtanak. Köszönet e sziveségeért *Matolai Etele* szeretett alispánunknak a nagyterem és a mellette levő alispáni szobák átengedéseért. Alig remélt nagyszámu és előkelő közönség, szép és esinos leányok meg asszonyok; a táncért és a szép nemért lelkesedni tudó fiatalság adott egymásnak találkat. Mi kell ennél több és jobb? Ha még hozzáteszem, hogy a *Friss* felszolgált tea-vaosora igen ügyesen és mindenki meglegedésére volt rendezve: nagyjából beszámoltam mindenről, az anyagiak kivételével, mely szintén meghozta a várt sikert. — Hála és köszönet a jótékonyág nevében az adakozóknak, elismerés a rendezőknek! — A jelen voltak névsorát a következőkben sikerült feljegyeznünk. *Asszonyok*: *Bariss Arpádné*, *Barthos Józsefné*, *Ehler Gyuláné*, *Erényi Manó dr.-né*, *Fried Samu dr.-né*, *Grünbaum Simonné*, *Guttman Mórné* (Szerdahely), *Haas Adolfné*, *Haas Fülöpné*, *Hell Adolfné*, *Herezog Lipótné*, *Kelner Józsefné*, *Klein Albertné* (Bereczki), *kozmai Kun Frigyesné*, *Ligeti József dr.-né*, *Meczner Gyuláné*, *Molnár Leona*, *Neuwirth Adolfné*, *Polonyi Ignácné*, *Reich Lipótné* (Luka), *Reichard Salamon dr.-né*, *Rosenberg Bernát dr.-né*, *Rosenthal Sándor dr.-né*, *Roth Józsefné*, *Schneider Jakabné*, *Schön Vilmos dr.-né*, *Szepesi Arnold dr.-né*, *Zinner Adolfné* és *Zinner Henrikné*. — *Leányok*: *Füzesséry Ilma*, *Goldblatt Mariska*, *Hell Sárika*, *Kelner Bella*, *Matyasoszy Sárika*, *Meczner Ica*, *Neuwirth Anna*, *Polonyi Ilon*, *Reich Jolánka* és *Margit*, *Roth Giza*, *Szepesi Paula*, *Zinner Jolánka*.

— **Két jubileom.** A következő tudósításokat vettük: *Lichvártsik Mihály*, az ungvári gk. tanítóképző intézetnek nyugalmazott igazgatója, még a múlt évi november hó 21-én lépett életének 80-ik évébe, mely alkalommal a tanítóképzés fontos és nehéz pályáján 25 évig működött aggastyán igazgatónak hálás tanítványai és más tisztelői — tekintettel az ünnepelt férfiú erősen megrongált egészségi állapotára — szűkebb körű örömmünepséget rendeztek az ünnepeltnek lakóhelyén: *Farkasfalva* községében. Már az ünnepséget megelőző napon a szélörzsa minden irányából halomszáma érkeztek az üdvözlő levelek. Igazán megható volt látni a népnevelés egykori hősnének örömet, hogy, a mint mondotta, volt tanítványainak hozzá való esügedetlen hűsége és feltétlen tisztelete nem feledkezett meg róla; gyenge erejétől telhetően örömkönyek közt rebegte: „hála legyen neked nagy Isten, hogy életemnek még ezt az utolsó nagy örömet is engedted elérnem; áldd meg hű tanítványaimat jó lélekkel és kitartással, hogy a népnevelés nagy palotájának hasznos oszlopai lehessenek.“ — Másnap reggel, habár egészségi állapota csodálatos módon egészen jobbra fordult, még sem hagyhatta el az ágyat és így a számosan megjelent tanítvány és más tisztelőinek tömeges üdvözlését agyában fekvő fogadta. A szóbeli üdvözlések nagyon rövidek, de annál meghatóbbak voltak. A meghatótságot fokozta annak látása, hogy a tisztelgő tanítványok közül is már nem egy a tisztes öszkorba csavarodott alak. Az alkalmi ünnepi beszédet *Magyar György*, dunkófalvi állami tanító, mondotta, mint az örömmünep eszméjének lelkes megpendítője és ünnepies tényének főrendezője, a jubilánsnak különben is nagyon kedvelt tanítványa. Üdvözlő beszédekét mondtak még *Barna Andor* bökényi gk. lelkész és *Matyi János* nagy-szöllősi elemi iskolai igazgató. Ezek után a tisztelgők nagy csapata ebéd után pedig, bucsut veendő, újra ellátogattak az aggastyánhoz, hogy atyai áldását véve, tőle elbucszanak. A bucsu-beszédet a bizottság elnöke intézte a jubilánshoz, beszédét így végezték: „Légy nyugodt és meglegedett, mert ha „az anyagi méltánylást nem is, de az erkölcsi sikert, az elismerést, tehát az érdemek legdrágább gyémántját, örökre kivivtad és biztosítottad magadnak; és mert már a jelen alkalomból is édes örömmel győzdöttünk meg arról, hogy drága személyedet nemcsak mi mindenkor hű tanítványaid, de maga a nagy isteni gondviselés is különösen szereti; különös kegyével árasztja el és mintegy követendő példa gyanánt akarja megmutatni azt, hogy mit érdemel az a férfiú, kinek a közszolgálat terén tett alapvetéseért hosszú századok halálával fogadózni; azért ismételve mondjuk, légy nyugodt, bizzál a mindenhatóság megbiztosabb kegyében!... Isten éltessen még igen sokáig az „emberi kornak csodás határáig! Elj sokáig!“ — A jubiláris másik alkalom hőse *Puzsá Sándor* prépost, sárospataki gk. lelkész. Ünnepeltetéséről írja tudósítónk dec. 30-iki kelettel;

Puza János főesperes, prépost és sárospataki gk. plebános ma tartotta felszentelésének ötvenedik évfordulóját. E ritka ünnepség alkalomban emlékezett meg a teljes erejében lévő jubiláns érdemeiről, Windisch-Grätz Lajos herceg pedig, mint az egyház kegyura, a tegnapi nap folyamán személyesen adta át jókívánatait az ősz férfunak. Ez alkalommal a rk. egyház lelkészei Gruska Lajos plebános vezetésével tisztelegtek Puza Sátor prépostnál. A nagy segédlettel végzett jubiláló szent misén a templomot zsufolóság megtöltötte az ájtatoskodó közönség, mely előtt Miklós István sátoralja-ujhelyi gk. esperes-plebános méltatta az ünnepség hősenek érdemeit. Nagymise végeztével áldást osztott az aranymisés főpap, a mely áldásban legelőször a megjelent Windisch-Grätz herceget részesítette nagyreményű fiával egyetemben.

— **Halálos baleset.** Folyó hó 2-án a sátoralja-ujhelyi vasúti állomás pályaudvarán halálos kimenetelű elgázolás történt. A rettenetes szélviharban Tóth András, vitányi származású 31 éves napszámos, a fűtőház közelében, a 17 és 18. számú váltókat tisztogatta a hótól, miközben egy tolatást végző tartalék mozdony elé csatolt teherkocsi kerekei alá került. Hogy az elgázolás hogyan történt, azt senki se látta. Jerina vasúti elömlőnk volt az első, ki a kocsi kerekei közt észrevette a szerencsétlent, mire kiáltására Garai mozdonyvezető a mozdonyt megállította. Akkor már a napszámos halott volt, fejéből kilocsicsant az agyvelő. A helyszínén megjelent Schmidt Lajos rendőrkapitány és Szepesi Arnold dr. városi főorvos a hullát a köztemető halottas házába szállították, hol a bírói boncolás után eltemették. A kir. ügyészség, annak a megállapítása végett, vajjon nem terhel-e valakit ebből az esetből folyólag bűnös mulasztás, vagy gondatlanság, a nyomozást elrendelte, amíg az eddigiek szerint a hófúvás és sivitó szél idézhette elő a szerencsétlenséget, melyben a mozdony zaját, vagy sipjelét a szegény munkás nem hallotta.

— **Elfogott család.** Lapunk ma egy hetes számában közöltük, hogy egy szélhámós ágens, a morvaországi telesi szőnyeg- és redőnygyár nevében hamis megrendeléseket gyűjtött és tetemes előlegek felvétele után megugrott. Ennek a hírnök pótlásául most közöljük, hogy az illetőt, Weisz Sámuel podkomi születésű ágens, a rendőrségünk letartóztatta, miután kiderült, hogy különféle hamis nevek alatt országsszerte gyűjtötte a megrendeléseket és szedte föl az előlegeket, sőt a Beszterce-Naszód megyében még a nyáron elkövetett ilyen üzelméiért köröztek is. Ezért az elegéns öltözékű csalót a rendőrkapitányságtól a kir. ügyészséghez, onnan pedig bilincsekbe vert kezekkel Beszterce-re kísérték. Az ottan való meglakolás után kerül majd Ujhelybe vissza.

— **Eljegyzés.** Gascher Imre Nyitra város mérnöke a m. hó 24-én Sátoralja-Ujhelyben eljegyezte Horgonyi Ilona kisasszonyt, Horgonyi József mozdonyvezető és Zakár Mária kedves leányát.

— **Egy fiatal leány szerencsétlensége.** Mihályics Mária, varannai születésű 16 éves eszedleány, a ki ujévig Gaál Sándor varannai gyógyszerésznél mint szobalány állott szolgálatban, újévtől Budapestre szegődött. A tapasztalatlan csinos leányka, a ki vasuton még soha nem ült, e hó 2-án este felé indult Órmezőről egy harmadosztályú kocsiban hosszú utjára. Amint Ujhelybe értek — ezt szegényke már maga beszélte el — és a vonat az állomás előtt füttyentett, egy idegen fiatal ember, aki vele együtt utazott, azt mondta neki, a vonat már lassan megy, ki lehet szállni, s a kocsi ajtaját kinyitotta, mire a leány batyujával kezében kiugrott olyan szerencsétlenül, hogy lábait a kocsi kereke elkapta. Ugy maradt összeronesolt, vérző lábakkal, szélben, fagyban azon a helyen, az állomás keleti részén, az aluljáró ut felett lévő hid közelében, a vágány mellett jajveszékelve, segítségért kiáltva másfél óráig, amíg, már a vonatközeledések után egy tolató mozdonynak Kauzsil Tivadar nevű vezetője meg nem hallotta a kétségbeesett jajgatást. Ő vitette be az állomás épületébe, a honnan a kórházba szállították. Másnap jobb lábát térdben, ballábát fejről pedig két ujjal levágták. A nagy vérvesztés miatt aligha marad életben. A rendőrség ez ügyben a nyomozást megindította, a leány anyját pedig a bajról táviratban értesítette.

— **Falb viharkalendárjoma.** A nagy viharjóst mindig kigunyolják, ha megjövendöli a kritikus napokat. Szokszor beüt a jóslat, sokszor nem; de akármilyen nagy a balsiker, ez az öreg meteorológust el nem riasztja. Erős meggyőződéssel kiadja esztendőnkint kétszer a vihar-kalendárjómot. Az 1901. első felére szóló jóslat most jelent meg Berlinben: Szerinte kritikusnapok lesznek: január 5 és 20, február 3 és 10, márczius 5, április 4 és 18, június 2 és 16. Januárban sok helyen nagy hóesés lesz, február hőmérséklete nagyon váltakozó lesz, sok esőzessel,

márciusban normális hőmérsék mellett sok eső és áradás, áprilisban is sok eső kevés havazással, májusban sok eső és vihar, júniusban ellenben kevés lesz az eső és nagy lesz a meleg.

— **Karácson megünneplése Szerencsen.** Előkelő helyről vettük a következő sorokat: A cukorgyári csch, morva, német és tót nyelvű iskolás gyermekek évről évre mindjobban kitesznek magukért a karácsoni szent ünnep alkalomával. Ugyanis mióta úgy magára a magyar államra mint Szerencs város és vidékére áldásosan működő* cukorgyár itt van Szerencsen, minden éven meghatottan emelték a gyári nem magyar ajku iskolás gyermekek magyar nyelven előadott vallásos szindarabok alapos betanulásával a karácsoni máskülönbön is magasztos ünnepet, s ugyanezt tették Karácson másodnapján esti 4 órakor a zsufolóság megtelt Nagy Szállónak dísztermében villanyvilágítás s több izbeni görögütz pompás alkalmazása mellett, részben az úri osztály s szészben a szülők nagytömegű jelenlétében. Magyar nyelven előadva: „A bün büntetése” című 3 felvonásos Opicz Márton lélekemelő vallásos szindarabját, egy pás torjáték záradékkal, mely mindkettő nagy tetszést aratott s több izben megtapsoltatott. S az iskolás gyermekeket mint minden évben, ugy most is 6-8 száz k. értékű ruháneműekkel, s egyébb holmi apróságokkal ajándékozta meg a legtisztább magyar keblű igazgatóság. Világos, hogy kiválóan most, midőn pár hónappal ezelőtt a lapokban méltatlanul meg lett hurcolva a szerencsi gyár igazgatósága, hogy nem magyar érzelmű és szellemű (!) önként to'ul előtérbe, első sorban az a kérdés: miként van az, hogy szép magyar hazánkban annyi jelesebbnél jelesebb tanítók működnek, mégis azért vajmi ritkán halljuk: hogy akár idegen ajku iskolások ily kellemesen lepnék meg előadásaikkal a közönséget?! Bizonyára nem azért van ez, mintha a tanító urak ezt másutt is meg nem tehetnék, hanem leginkább azért, mert mostani dotációjuk még az államsegély mellett is oly csekély a mai viszonyokhoz képest, hogy üres idejük ily nemű felhasználására legjobb tehetségek mellett sem támadhat kedvök. De ha Szerencsen a cukorgyári tanító minden évben megteszi, vajjon nem önként jövünk-e arra, hogy bizony meg is teheti, mert nemcsak képes erre, de kedve is lehet hozzá, hogy azt megtegye, mert nemcsak azt érzi, hogy jól van dotálva, de azt is jól tudja, hogy a pár hónappal ezelőtt méltatlanul meghurcolt igen nemes szívi és magyar érzelmű igazgatóságnak kedvére teszi ezt. Azért midőn méltán és mélyen megbotránkoztunk minapában azon, hogy meghurcolta valaki a szerencsi gyár igazgatóságát, helytelenül demonstrálva, hogy itt hiányzik a magyar érzelem (!) valamint ha minden évben ezelőtt, ugy akár ha ma is higgadtan s kissé több jóakarattal ismerkedett volna meg az itteni helyzettel, még bámulni valója is maradt volna; megtudva, hogy maga Kappel Károly, a cukorgyár igazgatója bár csak törve bírja a magyar nyelvet, mégis szeret azon beszélni, mit az is igazol, hogy a családjában magyar nevelőt tart s különösen, hogy nagy kedve telik abban, ha az idegen ajku iskolás gyermekek szépen haladnak a magyar nyelvben és hogy valóban haladjanak is, ez okból ezen mintaszerű iskolához pályázó számos tanító közül Tatár János szakférfi személyében egy tösgyökeres magyar nyelvű és keblű okleveles tanítót helyeztet be, ki belátván az igazgatónak a magyar nyelv kultiválása iránt érzett me'eg érdeklődését, valóban bámulatra méltólag vezeti tanoncait a magyar nyelv alapos ismeretében. Avagy ezen igazgatóság felől csak felületes információval rendelkező névtelen tollforgató még azt sem tudja, hogy ezen igazgatóság Vári Rezsőt, mint egyik főhivatalnokot bízza meg, hogy őt képviselje akár a városban, akár a vidéken, akár a vármegyei közgyűléseken, holott ezen köztisztelt és becsülésben álló igen tevékeny és mindenben körültekintő férfit a legszebb hazafiságban ragyog mindenütt a vidéken! S vajjon Vári ur elismert hazafisága nem e ezen méltatlanul meghurcolt igazgatóság magyar érzelmeit tükrözi vissza!? Ha közelebbről ismernék e gyári igazgatóságot, bizony pirulva sajnálkoznának mindazok, kik ennek hazafiságában eddig kételkedni tudtak. Mi azonban emelkedett fövel deklarálva az ellenkezőt, kárhözhatni tudjuk azokat, kik akár szóval, akár tollal ezca nemes keblű igazgatóság** s annak hnmánus, munkás tisztikara hazafiságát ócsárolni bátorokdtek. S karácsoni szent örömről szívóbb ugy végződik most, mint végződött a szépen sikerült és megható szini előadás végén: „Éljen Kappel Károly igazgató ur hazafias érzelmű tisztikarával!”

— **Mindenki figyelmébe.** Köhögés, rekedtség ellen legsikeresebben használható a Réthy-féle pemetefü-czukorka, mely összetételénél fogva bármely hurutos bántalmat pár nap alatt megszüntet és a mellett a gyomrot sem rontja. Kapható mindenütt 60 fillérért. A készítő

* Állami adója 4 millió koronán felül van.

** Ezen igazgatóság a szegény mnnkások között évente 16-18 ezer koronát szokott jutalomként kiosztani. Szerk.

Réthy Béla gyógyszerész B. Csabán 5 dobozt 3 koronáért bérmentve küld. Ajánlatos, hogy t. olvasóink netévezszék össze ezen orvosilag is elismert czukorkákat más forgalomba hozott czukorfélékkel.

— **Megfagyott.** Pupencsák József napszámos, a Dandás-Lukács bandájának nem éppen józan életű brugó és cimbalomhordozója, szokás szerint ujév napján is jól felöntött a garatra; hanem ezuttal vesztére, mert megvette az Isten hidege. Ugy hozták be a piacról dermedten, éjnek idején a rendőrségre, onnan a kórházba, a hol másnap meghalt.

Színház.

Kapunyítás után vagyunk. Táliának fényesen megújított templomát az Urnak 1901. évében, a XX. század első hónapjának 4-ik napján — péntekre esett — megnyitották a Nemzeti Színház első és másodrendű művészei és művésznői, ugyszintén Halasy Béla új szinigazgató társulatának első- és másodrendű művésznő- és művészjelöltjei, Sátoralja-Ujhely és nagy környéke művészpártoló közönségének örvendetesen tömeges jelenlétében.

A babonás észjárású helyi proféták, kik a péntek miá balsikert jövendöltek, befüsesoltak. A siker fényes, majdnem abszolút. Mindössze csak annyi programellenes történt, hogy Saesvayné Emma művésznő helyett az „alma mater” Vizvárinét küldötte le szeretett „filia”-ja t. i. az ujhelyi nemzeti ölelésére, — a prologust pedig a lejövetelben akadályozott poéta, Bartók Lajos helyett Gyenes László szavalta el. Mind-ezeket a parányi programonkivüliségeket megnyitás előtt Gabányi László, a társulat titkára — e minőségében eléttünk uj, különben pedig kedves ismerősünk — jelentette a „mélyen tisztelt” közönségnek — — Azután ment minden jó rendben, terv szerint.

Este, pontban 7 órakor, a függöny felgördült. A színpad Zrinyi Miklósnak, Szigetvár hősenek a lovagtermét ábrázolta. Legott belépett Gyenes és elmondotta Bartók Lajos prologusát, melyet mai számunk Tárcajából ösmer meg a „Zemplén” nagyközönsége s bizonyára hálás érzettel is viszonzoz, mint viszonzozta a színházi hallgatóság lelkes éljenzéssel.

Pár perenyi szünet után következett a „Szigetvári vértanúk” első felvonása. Zrinyi Miklóst Bakó László, Zrinyi Annát K. Hegyessy Mária ábrázolták. — A ki netalán addig Tamás volt volna abban, hogy a színművészetnek hallottakat feltámasztó ereje is van és hatalma kiterjed még a régi dicsőség hősi szellemének a jelenbe, de sőt a lelkekbe történhető átvarázslására: tudom istenem, hogy azt a hitetlen Tamást is hívóvé tették Hegyessy, meg Bakó az ő művészi alakításaik révén, a színművészet mindenható erejével. — Szelimet, a hitehagyott magyarba ójtott török basát, kire nézve Zrinyi Annának „seb minden szava” Pálffy György állította elénk, színesen, mint egy darab eleven jelent, a hál' istennek régelemult történeti időkől. — Serenket, Zrinyi öreg pitvarnokát (a kit ma már teremő-nek hívunk — ezért is hála a magyar nyelv Istenének!) Abonyi Gyula személyesítette, játékaival eszünkbe juttatva azt a feledésbe merült példabeszédet „csak az pitvarról is meg lehet ösmerni az jó házat.” — Halasyék közül Gyurman, Krasznai, Szentiványi, Kovács, Rákosi, Szénássy voltak a kiségitő szereplők — csillagok az égen, melyek nem világítanak, mikor a nap ragyog — Felvonás végén a „Zrinyi esküje” néma képlet hatástalan maradt, mert a színes fényességet aláadandó villamos reflektorok vonakodtak a képet elárasztani divinaló ragyogással; az apoteozisszerűséget azonban megadta a színpadi kar, rázendítvén a Himnuszt, mit a közönségnek apraja-nagyja állva hallgatott végig. — Most legördült a függöny, de felharsant az éljen, a taps is... és az ilyesmihez még nem szokott falak — meg a függöny is, mely percekig végezte a le és föl játékát — a földi dicsőség szolgálatába fel voltak avatva.

Következett „Alfons ur” az ifjabb Dumasnak 3 felvonásos színműve, melyben Nádaj Ferenc (Octave) K. Hegyessy Mari (Montaignin Reymonde) és Vizváriné (Guichardné) viték a három főszerepet — és vitték a hallgatóság lelkét fel-fel, a művészi élvezetnek magasságos régióiba! Hogy ki mi ez az Alfons: le van írva az ide csatolt „alkalmi szám”-ban; hogy Nádaj Alfons-a eddigig sehol utól nem ért színpadi ábrázolás: szent igaz; bár Alfons ur maga úgy hazudig, mintha írásból olvasná. A hazudozás az ő életeleme, ez az ipara, mely neki évente 50,000 livrét jövedelmez. Az ő hitvallása a hazudozás, hivatala is az. Különbön pedig „Alfons ur” ugy, a mint eléttünk megjátszották, fenséges egy mementó e mellett a társadalmi parancs mellett „ne hazudjál!” mert különben kikötetel a becsületesek társaságából!... K. Hegyessy Mari azt a feleséget, ki meglopja a legjobb férj (Montaignin) bizalmát és csalja a leg-

becsületesebb, a legjobb szívet, de végre is — hogy ne legyen túlvilági része gyeheha tüzén örök kárhozát — mindent töredelmesen bevall s megigazul szívében mint egy bűnbánó Magdolna, mutatta be művészetének hatalmasan alakító erejével. — *Vizváriné*, a minden teketória nélkül való, neveletlen, goromba, de jószívű asszonyság személyesítésében remekelt. — *Gyenes*, Mantaignin képében, a legnemesebb szívű férj-jellemet, a minő csak egy fatalista meggyőződésű tengerjáró, vérszel-viharal viaskodó hajóparancsnok lehet, ragyogtatta művészi felfogásának talentomát. — A kis *Haraszthy Mici* (és nem Emma!) kedvesen esicsereggett az ő legszeretreméltóbb szinpadimamájával, Montaigninével. — *Abonyi és Lányi* epizód-szerepekre degradálták magukat. — Fél-tizenegyre járt az idő, mikor végéhez ért az előadás, mely után még sűrű taps és éljenzés zúdult fel a színpadra a hallgatóság mezejéről, három remek rózsacsokor is — két nagy és egy kisebb a két nagy művésznőnek meg az egyetlen Miciének — selyemszalagjaikon evvel az aranybetűs ráirással: *Sátoralja-Ujhely város közönsége. — Színházmegnyitása emlékéül. — MDCCCCLII.* És ez volt a helyes, nem pedig a proszécium fölött ragyogó évszám, melyben a négy C. mellől lefelejtették a római I-t.

Igy irtuk be siető kézzel, akadozó, fáradt, rozsló tollal, pongyola stílusban új színházunk megnyitásának történetét Sátoralja-Ujhely XX. századbeli krónikás könyvének a negyedik lapjára. Bizonyára sokkalta szebben jegyezték rá a megnyitáson ott voltak emlékeztetik aranyábrájára, a *szerepet gyémánttollával*. Legyen a mi referándánk muló becsű; de legyen örök az a szeretet, ott a közönség lelkében és kifáradhatatlan is a színművészet pártfogásában!

Tegnap este volt a Halasyék bemutatkozása. Hogy kik és hányan vannak, az a helyi népszámláló biztosra tartozik; de már az, hogy a hányan csak vannak *meleg* vendégszeretetet tapasztaljanak falaink között ebben a szibériai csavarodott hidegben: biz' nyájas olvasóm az már édes mindnyájunknak nemcsak *mű- de felebaráti kötelességünk is.*

A banket.

Diszlocadás után a megnyitás öröme és a vendégművészek tiszteletére, a színházi vendéglő megnagyobbított étkezőtermében a város fényes banketet rendezett, melyen 60-70-en vettek részt. Az asztal felső részén foglaltak helyet a Nemzeti Színház művésznői és művészei, *Székely Elek* polgármester nevével, *Dókus Gyula* színházi bizottsági elnök nevével, *Dókus Ernő* o. gy. képviselő és a színházi bizottságnak több tagja. A többi urak és urnők az alulal asztal két szárnya körül sorakoztak.

Az első „dikció“-t, a harmadik fogásnál *Székely Elek* polgármester mondotta a „Nemzeti Színház“ jelen volt tagjaira és *Bartók Lajos* költőre, mint az kiknek a megnyitás fényes sikere köszönhető. Nyomban ezután *Dókus Ernő* szintén a művészekért és művésznőkért emelt áldomáspohárt.

Most *Staut József* főispáni titkár emelkedett szelásra és nagy eleuanciával éljenzések között *Keglevics* gr. intendánsért, a kinek köszönhető, hogy a művészek eljöhettek és *Dókus Ernő* o. gy. képviselőért, ki a nemes ügyhöz méltó buzgalommal járt el abban, hogy színházunk megnyitására az ország első műintézetének hírneves tagjait megnyerje, üritett áldomáspohárt. — A művészek nevében *Abonyi Gyula* mondott szép köszönetet a szíves vendégszeretetért, egy-szersmind Sátoralja-Ujhely és Zemplén-vármegye lelkes hölgyeit éltette. — *Reichard Soma* dr., a tőle megszokott ékesszólással, *Székely Elek*et, az agilis, buzgó, tetterős polgármestert éltette, kifejtvén le nem törölhető érdemeit, a miknek egyik fényes eredménye a színház felépítése. — A zajosan megjelzett beszéd után *Kincsesy Péter* mondott talpraesett felköszöntőt *Dókus Gyulára*, a színházi bizottság buzgó és fáradhatatlan elnökére. — *Ligeti József* dr.

Hornyay Bélára, dr. ra, a színházépítés és berendezésnél fáradhatatlanul buzgólkodott színházi bizottsági tagra üritett pohárt.

A mindannyiszor zajosan megjelzett szép tóztok után, a mint a *Friss* konyhájából ele gánsul felszolgált és gazdag vacsora véget ért, a fiatalág táncra perdült s a pompás ünnepi alkalomnak a véges-vége csak reggel szakadt. Hogy oly jó hangulat, kitoró kedv viharzott át ez éjjelen, nem volt csoda; mert a pezsgőn kívül Hegyaljánk valódi régi asszu és szomorodni borainak tüze adta az animót. A figyelmes rendezőség arról is gondoskodott, hogy a pompás borokból nem csak a művészendégek, hanem a honmaradtok, mint *Keglevich* gróf intendáns, *Beóth* László igazgató, *Bartók* Lajos s még többen is kapjanak egy-két mohos butellával.

Az első hét műsora némi változást szenvedett, a mennyiben ma nem a hirdett „Boszorkányvár“, hanem a *Csikós*, népszínmű-irodalmunknak ez egyik remek alkotása kerül színpadra.

Irodalom.

Az „**Adalékok Zemplénvármegye Történetéhez**“ e. havi folyóiratunknak jövő évi januáriusi füzeté — technikai okok miatt — jan. hó 15 én adatik ki.

A „**Thomchó Béss Hászéfer**“ vagyis a szegény izr. iskolázó gyermekeket segítő egyesület *Singer* Izrael, már régebben nyugalomban élő tanító kezdesével, az 1875. nov. hó 28-án alakult meg. Most, hogy virágzó erőben betöltötte fennállásának 25 ik évét az egyesület, *Knopfler* Sándor izr. tanító megírta, az egyesület választmányja pedig kinyomatta Történetét, melyből egyéb szép dolgok között, megtudjuk, hogy az egyesületnek összesen 151 tagja van kik közül 25-en kezdettől fogva pártfogói az intézménynek. Az egyesület alapító tagjainak száma 20, kik eddig 4320 korona tőkét fizettek be. Negyedszázados fennállása óta kiosztott az egyesület 15.740 K 84 f. értékű ruhaneműt és 1701 K. 30 f.-t értékű könyveket. Vajha izr. polgártársaink ezt a nemes példáját követné s — a nozná a keresztyén társadalom is!

Gyönyörű naptárt, bő tartalommal kap minden előfizető kivétel nélkül, ha a „Magyar Nemzet“ politikai napilapra csak egy hónapra is, előfizet. A „Magyar Nemzet“ melynek főszerkesztője *Jókai Mór*, a legolcsóbb fővárosi napilap. Megjelenet naponta 24-32 oldalon. Előfizetése 1 óra 2 kor. Mutatványszámot küld a kiadóhivatal kérésére 6 napig. Cim: „Magyar Nemzet“ kiadóhivatala. Budapest, Kerepesi ut 54 sz.

„Háztartás“ Ez a címe a *Kürthy* Emilné szerkesztette és az Athenaeum kiadásában havonként 3-szor megjelenő gazdasszonyok lapjának, mely a háztartásban szinte nélkülözhetetlen. Előfizetése 1 évre 3 korona. Megrendelő cím: „Háztartás“ kiadóhivatala, Budapest, Kerepesi ut 54.

„Wohl Janka“ kitünően szerkesztett és havonként négyszer megjelenő divatlapja a „Magyar Bazár“-ból mutatványszámot kívánatra küld a kiadóhivatal. A „Magyar Bazár“ előfizetése negyedévre 4 korona. Megrendelő cím: Magyar Bazár kiadóhivatala Budapest, Kerepesi ut 54.

Szülők figyelmébe Forgó bácsi „Kis Lapja“, mely hetenként bőven megrakodva mesékkel, versikékkel mulattatja és szórakoztatja az egész hazában az apróságokat, egyúttal kitünően segít a nevelésben. Minden szülőnek módjában van ezt a kitünő gyermeklapot megrendelni, mert előfizetése 1/4 évre csak 2 korona. Megrendelő cím: „Kis Lap“ kiadóhivatala, Budapest, Kerepesi ut 54. sz.

Az ország legolcsóbb folyóirata. A Magyar Néprajzi Társaság Kun Géza dr., Zichy Jenő gróf, Szalay Imre, Vámbéry Armin dr., Munkácsi Bernát, György Aladár dr., Sebastyén Gyula dr., Jankó János dr., Herrmann Antal dr., stb. aláírásával egy előfizetési felhívást küldött be hozzánk, a melyben tudatják, hogy folyóiratuk az Ethnographia 1900-tól fogva évi tíz terjedelmes műlappal, rajzokkal, fényképfelvételekkel, hangjegyekkel és egy állandó műzeumi melléklettel ellátott füzetben jelenik meg. A díszesen kiállított havi folyóirat évi előfizetési ára ennek dacára továbbra is csak 6, azaz hat korona marad. E példátlan olcsósággal a többi miniszterium és tudományos intézet támogatását élvező társaság azt óhajtja elérni, hogy az ország minden irodalombarátját tagjának s folyóirat munkatársának megnyerje. Az Ethnographia ugyanis főként népköltési gyűjtéssel foglalkozik s készséggel teret nyújt annak, hogy a társaság vidéki tagjai benne népdal-lamokat, s esetleg dallamokat népmeséket, népmondákat, Krisztus-mondákat, betlehemes, vízkereszt, balázsnapi és gergelynapi játékokat, regös-énekeket, luczanapi szokásokat, újévi köszöntőket, születési, lakodalmi, névnapj és temetkezési szokásokat, az év különböző napjaira és

alkalmakra szóló babonákat, kuruzsló szokásokat, igazságokat, ráolvasásokat játékdalokat, kiolvasó versikeket, találos meséket, alkalmi rigmusokat, e közmondásokat, stb. köztehe szenek. A társaság e gyűjtések nyomtatott ivateit 32-60 koronával díjazza. A gyűjtők közleményei és a tagságot jelentő levelező-lapok egy-szerden a M Néprajzi Társaság címére (Budapest, M. Nemzeti Múzeum) küldendők. A jelzett társaság törekvéseit, mivel népünk költészetének régi emlékeit a modern kultúra vágyenszettel fenyegeti, melegen ajánljuk olvasóink szíves figyelmébe.

Egyetvívó asszonyszív cím alatt négy kötetes regényt ír *Jókai Mór*, a koszorús költő, akinek ez a legújabb regénye költői szépségű leírások, érdekesítő helyzetek és mesteri mesészővés tekintetében vetelkedik *Jókai* leg-népszerűbb, legremekőbb régi regényeivel. Így írja ezt a Pesti Hirlap, mely karácsonyi számában kezdte meg a hatalmas mű közlését. Érdekes tudni, hogy *Jókai* e leg-újabb történelmi regényének tárgya egy előkelő magyar nemzeti családnak — a Barányi-családnak — a tragédiája, mely család közel másfél századon át nagy szerepet játszott Debreczenben s így az illusztris regényírónak bő alkalmá nyílik a mult századbeli Debreczen rajzolni és jellemezni. A zregény alakjai mind a történelem által följegyzett tényezők a közéletben, akiknek küzdelme egy érdekes korszakot ismert meg Magyarországon, a Rákóczi-szabadságharcból és az azt követő időkől. Aki új-évtől kezdve előfizet a Pesti Hirlapra, külön lenyomatban kapja meg *Jókai* regényének addig megjelent részét.

Uj könyv, új egyén „Szemelvények“. Irta és össze-válogatta: *Enderszegi Bersenyi Jolán*, férjzetett Bende Andorné. Ezzet az új könyvvel új egyén is mutatkozik be a nyilvánosság előtt, ki félték szerénysége és tartózkodó hajlamainál fogva igen igen soká álnevek alatt rejtőzött jöllehet megérdemelte volna, hogy előbb megismer-jék. És talán most sem tette volna meg az első lépést, ha *Hegedűs* Sándorné öccsellentája is szíves figyelmét rá irányozva, könyvének ajánlását elfogadásra nem méltatja. Most már ugyan zárójel között kiírta egész nevét is a könyvön, mégis elhatározta, (már a rövidség okáért is) hogy megmarad az utóbbi években használt írói ne-vénél, mint: *Enderszegi J.* — E néven irt régebben a Fővárosi Lapok számára és a Magyar Bazár is e néven közli régi hívének munkáit Komoly irányu cikkei — melyekből majd izelítőt is közlünk — megérdemlik, hogy komolyan foglalkozzék vele a bíráló, mint az irodalom-ban komolyan számottevő egyéniséggel, a kitől még sokat lehet várni; mert erős megfigyelés, a lelket boncoló, lelki okokat kutató elme, a ki önmaga teremtetve meg nézetait és alkotta meg felfogását Szóval önálló és eredeti egyéniség, kit az irodalom iránt érzett szeretet és filozop-fálásra hajló s mégis poétikus gondolkozása késztet az írásra. A könyv megrendelhető februárig a szerzőnél, *Miskolc* (Szemere-utca) azontul *Ferenecz B* könyvkereskedésében ugyanott. Ára: esinos borítékú fűzött példánynak 2 korona, kötve 4 korona.

Uj Idők. Hetedik évfolyamába lépett január else-jével *Herezeg Ferenecz* lapja, az Uj Idők. A lehető legszebbet és érdekesebbet nyújtani ez az Uj Idők programja. Az új évfolyamot *Herezeg Ferenecz* nagy hatású regénye a „Pogányok“ nyitja meg, Ez a regény a magyarok őskorában játszódik. Az Uj Idők *Valentiny „Ábránd“* című, nagy feltűnést keltett festményének színes reprodukcióját küldi meg, amely kivitelénél és méreténél fogva méltó díszet fogja képezni a magyar család szalonjának. Negyed-évre 4 korona. (Kiadóhivatal Budapest Andrassy-út 10 sz.)

„Magyar Lányok“ A ki ezt a lapot olvassa, rossz kis lány nem lehet. Az új évfolyamot *Benedek Elek* gyönyörű regényével „Ugonyi Margit“ tal nyitja meg. Egy szere-ny, nemes lelkű lány beszéli el itt az élete történetét egyszerűen és meghatóan. A többi rovat is változatosnak és kedvesnek ígérkezik, csak úgy mint azelőtt volt. Vers, elbeszélés, ösmertterjesztő czikk találkozik minden számban. Azonkívül egy rendkívül tanulságos és mulatót fordított regénynek a közlését is megkezdi. Előfizetése negyedévre 3 korona.

Az én újságom. Pósa bácsi képes gyermeklapja ez évben lépett tizenkettedik évfolyamába. A kis olvasók örömeire várják hétről-hétre a szép képeket, az érdekes-feszítő meséket, történetkéket, a csengő-bongó, szépen szóló verseket. A legtöbb nagy nevű író munkatársa. Az én újságomnak, a szerkesztő pedig majd minden számba verset, mesét ír olvasóinak. Minden szám hoz képet, szépet, mesét, beszélt, elbeszélést, érdekeset és sokat. Potom egy forintért tizenháromszor közzönt be az én újságom, a magyar gyerek leghívebb, legkedvesebb barátja az ő kis pajtásaihoz. Januárba minden új előfizető pompás kis nap-tárkat kap ingyen, tele mesével, képpel, verssel. Előfizetése negyedévre 2 korona. Kiadóhivatal Budapest, Andrassy-út 10. sz.

Szenásy, Hoffmann és Társa
selyemáruháza
Budapest, IV., Bécsi-utca 4.

Bali saisonra dus és szép választék raktárt tart gages, tulles és selyem-
*** szövetekben. ***

Minták vidékre kivá-natra pontosan küldetnek.

A „Zemplén Naptár“

néhány példánya kiadóhivatalunkban még kapható.

Egyesületi élet.

Az izr. iskolázató egyesület jubiláris gyűlése.

A sátoralja-ujhelyi izr. szegény gyermekeket segítő egyesület a múlt évi dec. hó 31-én tartotta az egyesület 25 éves fennállásának megünneplése alkalmából diszgyűlését.

Az egyesületi tagok, különösen a szépne, igen nagy számban vettek részt. Az a tudat, hogy ez egyesület már 25 éve gyakorolja az emberszeretet legnemesebb tényét, emelkedett és ünnepies hangulatot kölcsönzött a gyűlésnek.

Kozmai Kun Frigyes, egyesületi elnök, szép és lendületes szavakban esetezte az egyesület nemes működését a multban, magasztos feladatát a jövőben; köszönetet mondott a nemes adakozóknak és mindazoknak, kik az egyesület érdekében fáradoztak; különösen elismeréssel nyilatkozott Singer Izrael és Knopfler Sándor tanítókról, kik az egyesület előteremtésében nagy érdemeket szereztek, Schneider Jakab tanítóról is, ki itt léte óta teljes odaadással fáradozik az egyesület érdekében; végezetül a tagok figyelmébe ajánlotta az egyesület 25 éves működéséről ez alkalomra a Knopfler Sándor írta Történetet, a miért szerzőnek, az egyesület nevében is, köszönetet mondott. Végezetül ugy a maga, mint tisztársai nevében köszönettel visszaadta a közgyűlésnek megbízatásukat.

Schön Vilmos dr., választási elnök, az egyesület nevében hálás köszönetét fejezte ki a tisztikarnak működéséért, — ő, ugymond, az egyesület javát és felvirágozását jó kezekben látja azért a volt tisztikarnak közakarattal újból leendő megválasztását kéri, mi is nagy lelkesedéssel megtörtént. Megválasztották a szűkebb választmányt is. — A kiküldött számvizsgáló bizottság jelentése alapján megadták a tisztikarnak a felmentvényt.

Kozmai Kun Frigyes újból elfoglalván elnöki székét, a maga és társai nevében köszönetet mondott az újból reájok ruházott bizalomért, kérve egyszermind az egyesületi tagok részéből a pártolását. — Erényi Manó dr., egyesületi titkár, beszámolt az egyesület működéséről, megemlékezett a hagyományozókról és a pártoló tagokról, mint arról a ruhakiosztásról is, melyről a „Zemplén”-ben már referáltam. — Grosz Dezső dr. megható szavakban méltatta néh. Nagy Armin dr.-aak az egyesület 19 éven át volt elnökének az egyesület körül szerzett bokros érdemeit; ennek elismerése és kegyeletes megörökítése fejében egyszermind a Nagy Armin dr. nevére szóló száz koronás alapítványt tett az egyesület javára, mely alapítványt a közgyűlés lelkes éljenzéssel honorált. — Schneider J. hálás köszönetet mondott mind azok részéről, kik a jelenben és a multban élvezték e nemes egyesület jótékony működését; tolmácsolta azok háláját is, kik e magasztos pillanatban csak szellemi réven vehettek részt az ez egyesületnek ezen a lélekemelő ünneplésén; mert hiszen mindazok, kik a hálaadás irányából ennek a jubiláris ünnepnek szellemi részesei, egytől-egyig és mindannyian ennek az egyesületnek köszönhetik, hogy valamire vitték az életben.

Elnök a gyűlést a tagok éljenzése közt zárta be, a jelen voltak emelkedett érzellemmel távoztak. rl.

Főurnói kegyes adomány.

Özv. Sennyey Pálné báróné öngyméltósága, Andrássy Dénesné grófné önméltósága megbízásából, 2000 (kétezer) koronát küldött címre oly utasítással, hogy ez az összeg a Gál-szécsen felállítandó kórház céljára fordíttassék.

Fogadja a végtelen szívósságáról és apadhatlan áldozatkészségéről országszerte tisztelt és nemesszívű grófné a szenvedő emberiség oltárára letett azért az újabb fejedelmi adományáért, — az adományt beküldő nemes báróné öxcellentia pedig készséggel teljesített kegyes közbenjárásáért — kórházi egyesületünk legmélyebben érzett hálás köszönetét és hódolatteljes tiszteletének hű kifejezését.

Gál-szécsen, 1901. január 3-án.

Obláth Mór dr.

mint a gál-szécsi járási kórház-egyesület id. pénztárosa,

Igazgató-választmányi ülés. A zemplén-vármegyei gazdasági egyesület igazgató-választmánya f. hó 4-én d. e. Andrássy Sándor gr. e. elnök előülése alatt rendkívüli nagy érdeklődés mellett ülést tartott. Az egyesületi titkárnak jelentése az egyesület munkálkodásáról és a gazdasági házi ipari tanfolyamok állapotairól öröndetesen tudomásul vétettek és elhatároztatott, hogy Sennyey Miklós br., Páricsy József és Molnár János uraknak a házi ipari tanfolyamok támogatása körüli érdemeiért jegyzőkönyvben mond köszönetet az egyesület. Elfogadta a választmány az elnökségnek f. évi költségvetését és munkatervét, továbbá kimondta, hogy a gazdák biztosító szövetkezetének vezér-

képviselőt a vármegye területére — a jelenleg érvényben levő szerződés lejártá után — elvállalja az egyesület. Elhatározta, hogy az O. M. G. E. által tervbevett 2 napos gazdasági előadást Sárospatakon fogja rendezni az egyesület. — Klein Albert a.-berezskii lakost és a sárospataki gazdakört évdíjas tagokul felvette a választmány és egyszermind a sárospataki gazdakör munkálkodásának megkezdéséhez 100 korona segélyt utalt az egyesület. Belépett az egyesület a gazdasági munkás és segélypénztár alapító tagjául, kimondta, hogy tagokat is fog toborozni e nemes intézménynek. Referens.

Nyilvános köszönetek.

I.

Dókus Gyula csász. és kir. kamarás úr öméltósága az izr. népkonyhában, a gyermekeket saját költségén ebéddel látta el, fogadja ezen nemes cselekedetért az egyesület nevében hálás köszönetünket.

II.

Weinberger Manóné úrnő az izr. népkonyhában, a gyermekeket saját költségén ebéddel látta el, fogadja ezen nemes cselekedeteért az egyesület nevében hálás köszönetünket.

Widder Gyula,
e. titkár.

Schön Vilmos dr.,
e. elnök.

A homonnai jótékony nőegyesület

1900. dec. 23-án a polg. és felső-kereskedelmi iskolának egyik földszinti termében 11 iskolás gyermeknek lábélit, 3 fiu gyermeknek egész öltöny teli ruhát, 3 leány gyermeknek ugyanazt, 2 leány gyermeknek télikendőt és 4 előregedett s munká-képtelen asszonynak készpénzt adtak ki, mintegy 130 korona értékben, igen nagyszámu közönség jelenlétében. Réz László egyesületi titkár intézett a közönséghez beszédet, fejtegetvén a társadalomnak a jótékonyág gyakorlása céljából való tömörülésének felséges és nagy eredményt biztosító voltát. Referens.

Nyilvános számadás, nyugtató és köszönet.

A „homonnai jótékony nőegyesület” 1900. évi dec. 31-én, az u. n. Szilveszter-estén, minden tekintetben kitünően sikerült „mulattató-estét” rendezett, melyen közreműködtek: Tamaskó Szerén k. a., Haraszthy Miklós, Kovács József és Tóth Béla urak. — Az alkalom számadása következő eredménnyel zárott le. **Összes bevétel:** 275 korona, összes kiadás 114 kor. 96 fill.; tiszta jövedelem maradt: 160 kor. 04 fill., mely összeg az egyesület tőkéhez esatoltatott. E szép anyagi sikerhez hozzájárultak szives felülfizetésekkel Wolmann Kázmér (Krasznibrod) 20 kor.; Haraszthy Miklós 15 kor.; Takács János (Koskócz) 6 kor.; Iladonik János (M.-Laborez) és Sztlaukil Ferenc 5—5 kor.; Grünvald Ignác dr., Horváth Armin és Kelemen Kálmán 4—4 kor.; Neviczky Miron, Klein Zsigmond dr. (M.-Laborez), Gajdics Antal zárdafo (Krasznibrod), Hossza Gyula, Pápai Julia, Jakubovics Dávid, Friedman Márkusz, Kovács József, Jakab Béni, Legyel Samu, Vittyédi József, Ligeri Albert dr., Vadnai Károly, Bernáth Béla, Homieskó Pál, Harmatta Andor, Edes Gyula, Persenszky Lajos, Goldbach Xavér, Adorján Endre, Szigethy Bertalan, Vajnár Béla (Radvány) 2—2 kor.; Pólyai Dezső, Kutka István, Toronszky Elek, Rigán Mihály (Csébinye) 1—1 kor. Kedves kötelességet teljesíttek, mikor úgy a fen-tebb megnevezett szereplőknek; mint a felülfizetőknak jótékony célú egyesületünk nevében hálás köszönetemnek adok kifejezést.

Kelt Homonnán, 1901. január 2-án.

Réz László

egyesületi titkár.

A gál-szécsi kaszinó egyesület f. évi

jan. hó 1-én tartotta évi rendes tisztújító közgyűlését. Megválasztattak elnökké: Molnár Béla dr., alelnökké: *Ihna*tkó Emil, titkárrá: ifj. Koch Gábor, ügyészszé: Elek Imre dr., pénztárossá: Fülep Ignác, ellenőrré: Kemény Dezső dr., könyvtárossá: Laubner Károly.

Nyilvános leszámolás.

Alulírottak a király-helmeczi önkéntes tüzoltó-egyesület javára alkotandó alap létesítése céljából a kir.-helmeczi uri és polgármők körében gyűjtést kíséreltünk meg még az 1897. augusztus hóban, minek eredményéről ezuton és nyilvánosan számolunk be. — A felkért uri és polgármők a legnagyobb készséggel ajánlottak fel az alap létesítéséhez szükséges pénzbeli segédelmet, három évre kiterjesztve, s pedig havonkénti 40 fillért. Mely adakozásokból a 3 év leforgása alatt befolyt összesen **1302 K. 94 f.** — Ez összegben van kimutatva a nemesszívű, most már néhai Balázsházy Bertalan heñezidai nagybirtokosnak 50 K.-s adománya és a kir.-helmeczi műkedvelők erre az alapra rendezett közreműködésének a tiszta jövedelme is. Az összeg a bodrogközi takarékpénztárban 5%-os kamatra gyü mölesződik és a tüzoltó-egye-

sületnek csak akkor fog átadatni, ha a kilitásba helyezett jövedelemmel nagyobb összegre felszaporodik.

Egyuttal kedves kötelességünknek ismerjük, hogy a nemesszívű adakozóknak hálás köszönetünket nyilvánítsuk.

Király-Helmecz, 1901. január 2.

Özv. Bányay Albertné. Némethy Jánosné.
Mitrovics Endréné. Schuster Györgyné.

TANÜGY.

A Zemplén-vármegyei Tanító-Egyesület hivatalos rovata.

— Rovatvezető: Molnár Gyula. —

Kéziratok rovatvezetőhöz S.-A.-Ujhelybe küldendők.

Felkérjük a t. tanító urakat sziveskedjenek hirtalékaikat valamint az új előfizetési pénzeket is mielőbb beküldeni, mert csak az esetben marad lapunk a t. tanító egyesület hivatalos közlönye ha t. i. az előfizetők megfelelő számban fognak jelentkezni.

A természettudományi oktatás jelentősége.

C. Baenitz dr. után írta: Hódinka Ágost.

(Folytatás.)

A virágok színe, a lomblevelek őszi színezete különböző átmeneteikkel megfigyelésre és csodálatra indítanak. A mezőn, réten és erdőben látható színek természetes szépsége által megtanulja a szem a színeket megkülönböztetni. A szemnek a természetes színezésre való ezen képzése a lányokra nézve különösen fontos; e nélkül a lányok himzéseik színeinek összehangolásánál igen gyakran hibát követnének el s ez sértené a szemet, ugyszintén az izlést. A szépnek első föltétele az igaz és a természetes; ha a lányok az igaznak és természetesnek érzékével és felfogásával bírnak, későbbi életükben hálát fognak érezni az iskola iránt, melyben ilyenmü aesthetikai képzést nyertek.

Sok levélnek, virágnak és gyümölcsnek egyszerű alakjai anyagul szolgálnak az alaki érzék első fejlődéséhez. A gyermekek magoktól, tehát a nélkül, hogy erre külön indítatnának, jelölik meg a virágok és levelek alakját az általuk ismert tárgyak szerint és a természeti testeken, vagy azok részein a tojás, kör, harang, tányér stb. alakját találják.

A leányok szín- és alaki érzékét lényegesen az mozdítja elő, ha megtanulják hogyan kell a virágokat, füvek virágzatait, leveleket, harasztokat és mohokat praeparálni. Ezeket azután a lányok levélpapírra, lámpaernyőre stb. izlésesen összeállítják.

A szín- és alaki érzék képzését a szülék és tanító általl mozdíthatják elő hathatósan, hogy a szépet megcsodálják. A kiképzett szín- és alaki érzék a gyermekeknél a szépnek kimelésében jelentkezik. „Rückert költői etymológiája: a szép a kimelésből ered, ha nyelvileg tarthatatlan is, a nevelésre mély igazságot foglal magában; az ifjuságot mindennek előtt a szép kimelésének kell megnyerni.” (Sigismund). Ha ez sikerült, akkor az állatok és növények elleni nyersség és rombolási hajlam el fog tűnni és a szín- és alaki összetételek jótékony összhangja ott is érvényesíteni fogja hatalmát és befolyását, a hol a természeti testek torz alakjai a szemet látszólag sértik. A természet példányképe a szépnek; a művészet a természetből veszi a legszebb alakjait és a természet maga az ő egészében nagyobb müremek, mint mindaz, a mit az emberi szellem alkotni képes volt.

A természet az emberre mindig nemesítő hatást gyakorol.

Ha a szín- és alaki érzék a kicsiny, a jelentéktelen, a gyakran ismétlődő, sőt a nem szépnek látszó iránt is felébresztetett és képezetett, akkor képesítve vagyunk arra, hogy a hazai fenyves-, nyír-, tölgy- és bükkerdeinknek, a zöldülő és érésben lévő szántóföldeinknek, virágos réteinknek, fűdús pusztáinknak, mérédek vagy lankás, kopár vagy erdővel benőtt hegyeinknek, szőlővel beültetett hegyoldalainak érzéki szemlézése örömmel töltötsön el és élvezetet nyujts.

A szülőföld, a haza iránt való szeretet a természettudományi oktatásból sarjadzik ki, ha az a hazai természet és ennek szín- és alaki szépségei iránt fogékonytá tett; a természettudományi oktatás megtanít arra, hogy a szülőföld, a haza az embernek drága és kedves, — és ez által a kivándorlási láz ellen működik, mely láz napjainkban elnéptelenedéssel fenyegeti hazánkat.

„A ki a természettel rokonszenvez, annak az mindig újabb szépségeket nyujt és a járatos szemnek mindig új csodákat mutat. Vajha a

természet mindig hű barátja volna tanítványainknak és vajha a költői természetérzések kincse egy talisman volna, mely őket egész életükön át kíséri. Ha majdan a kötelesség a gyermek-ség paradicsomából kiűzi őket, gondot s munkát parancsol, akkor éppen a természet befolyása fogja az ő jótevényt hatását a legszebb módon nyilvánítani és fel fogja őket a közönséges és a mindennapi fölé emelni — és viaszgatalni fogja az élet nyomorúságában. (Röll).

A kedélyképzés, azaz a természetiránti érzék és az aesthetikai érzelm kiképzése a természettudományi oktatás által legfőbbképpen a tanítótól függ; ez még nagyobb mértékben áll a természettudományi oktatás vallásos oldaláról.

A tulajdonképpeni természetszemlélet, mely a színekre és alakokra nézve a szépérzék fejleszti, mely mindenben egyrészt a mulandóság és semmisség gondolatát kelti életre, másrészt a minket körülvevő teremtés felséges voltát mutatja, a nagy és kis csodáknak világossá tétele és csodálata által egészen magától vezet vallásos alázatra és fölemelkedésre. Az erőtlenség és lapos szólásmódok nem mozdítják elő sem az erkölcsiséget, sem a vallásosságot, sőt inkább ártalmára vannak a természettudományi oktatás főcéljának. „Fecsegő egyének gyakran használják fel e téren az alkalmat arra, hogy a természeti testek célszerű voltáról szóló bölcseségeket közöljék a gyermekekkel, természetesen, hogy többet rontsanak és romboljanak, mint építsenek. Saját érzelmünk és gyöngéd tapintatunk, melyre csak a természettel való bizalmas érintkezésben és annak gondos megfigyelésében állhatunk szert, adhatja meg a helyes mértéket. Soha se segítsünk magunkon szertelen szavakkal, melyek egy ideig divatban voltak. A természetrajza tanító, a ki egyúttal hitoktató is, könnyen fogja az igazi helyet és alkalmas időt megtalálni, a mikor a gyermek az ilyen érzelmekre nézve megközelíthető és inkább fogja ilyen behatásra a hittani, mint a természetrajzi tanórát felhasználni” (Dierecke). — Ha van a tanítónak ilyen tapintata, akkor a biblia és a természet egészen önmagától lesz Isten közvetlen és közvetett nyilvánkoztatásává.

„A természetvizsgálásnak a vallással közös tulajdona, hogy oly viszonyok közt nyújt vigaszt, a hol minden más vigasz sikertelen. Egy természetvizsgáló sem adja föl tudományát soha, azt soha sem unja meg. Rousseau és Goethe a természet tanulmányozásában lelték utolsó menedéket az élet hiábavalósága ellen.” (Ag-hardt).

A természettudományi oktatás képezi a kedélyt, vagy az érzelmek, törekvések és érdekek összességét, azaz az akaratot és jellemet. Ha ezek a természettudományi oktatás első eredményei a fiatalabb növendékekre nézve, az érettebb növendékekre nézve e most mondott szempontokon kívül vannak mások is, melyek az akaratot és a jellemet még nagyobb fokban befolyásolják. E helyütt megemlítendő a törvényszerűség a természetben, mely az egyes egyedek képzeténél szemléltető s ugy természetrajzi, mint természettani és vegytani oktatás közben alkalomadtán hangsúlyozható, miáltal a növendékekben a törvény és rend iránti érzék felébrésztetik és megerősítetik.

(Vége köv.)

CSARNOK.

Dal az iparról.

Édes anyám, drága lelkem,
Itt az ünnep, vegyen nekem
Egy szép ruhát Vizkeresztre,
A lábom eljárom érte?
Veszek lányom, megérdemled.
Mindeniknél jobbat, szebbet.
Meggvarratom kézzel, géppel,
Milyent csak a lelked képzél. —
Menjünk lányom a városba?
Azt választhatasz szebbe, jobba,
S addig járjuk a boltokat,
Mig tetszésedre nem akad.
Mikor engem apád elvett.
Nekem csak a honi kellett.
Nem divatos, uri forma
Abba járok a templomba.
Hogy is volt csak? Mit mond a dal?
Ragyog már a magyar ipar.
Gróf Széchényi felemelte,
A nemzet áldja most érte.
Vakmerőség, törvényszegés
Az idegen dédelgetés.
Bomlik szakad az az ország,
A mely maga alatt fát vag.

Édes anyám, itt van egy cég,
Ezt az egyet nézzük meg még?
Ha itt sem lesz magyar ipar,
Fonok szövök éjjel, nappal.

(Tokaj.)

Gönczy Bertalan

„Mán kanyarit!”

(Bodrogközi szállóige.)

Csonka torony, tető nélkül
Áll Géresben, s hogy nem épül
Újra: annak oka vagyon
Várják a jó esőt, nagyon,
Toronytetőn kinőtt gyepre,
Magát oda, mely felvette.
A jó eső majd megered,
Szinesíteni fenn a gyepet
Üde zöldre, tetszetősre,
Lenne széna abbul őszre.
Összeül a kupaktanács
— Előtte bor, fent kalács, —
Hosszú vitát kezd a felett:
Hogy használnák fel a gyepet? ...
Kacsatalpu Petyko János
— Kinél az ész nem hiános, —
Bátran kiszól, előadja:
— Hallgat mind a falu nagyja, —
„Tisztelt sógorok és komák,
Jó vón' úgy, ha kimondanák:
Toronytetőn levő füvet
— Sz' lekaszálni úgy sem lehet, —
Kösség-bika ha leeszti:
Kösség-bika hasznát veszi.“
„Bivát!” kiált valamennyi ...
De hogy mén a Gőndri enni
Fel majd a torony tetőre?
Tüsténg ezen a sok dőre ...
„No! mond Petyko: ahogy lehet ...
Adjatok egy jó kötelet,
Hadd hurkolom a nyakára“ ...
Csak nézi a szegény pára.
Mit csinál a kacsatalpu? ...
De menni kell, — ninesen alkú;
A „rudalló“-t átdobják
Toronytetőn; sokan fogják
S jól meghuzzák a másvégét ...
Szent Habakuk! Mi lesz még itt? ...
Szegény Gőndri, egyet böggve
Főlszállott a levegőbe,
Torkán összement a hurok,
Azt se mondta: „jaj! megfulok!“
Mire felért a tetőre,
Elkämpeszolt — szegény sőre!
Nyelvét ki is őlté ottan,
Nézi a sok böles legottan,
„Mán kanyarit!“ ... elkiáltják ...
„Bizon, kanyarit! — ti marhák“ —
Kiált öreg papjok² hátul.
Hisz megfűlt a — felhúzástul! ...

Ám azért, ha van lakoma,
S im-ámmal eszik a koma:
Bodrogközön szálló ige,
Századokon, izról-izre:
„Akkor nyámmogj, komám, ha nines;
Előtted van „ne kanyarits!“

(A.-Bereczki.)

Berecz Károly, id.

* Mutatvány szerzőnek Bodrogközi rigó látta kálacs* c. saját alá rendezett verses kötetéből, melynek ára csak egy korona. Szerk.

¹ Rudalló = hosszú kötél szénaszállításkor használgák.

² Az öreg pap a mezőről épp' akkor jött haza. B.

Városi és községi ügyek.

* **Városi díszközgyűlés.** Sátoralja Újhely megnagyobbított és újjáépített színházának megnyitása alkalmából a város képviselőtestülete f. hó 4-én d. u. 3 órakor a városháza nagytermében díszközgyűlést tartott. — A közgyűlést, melyre a városatyák szép számmal s mindannyian „feketében“ látogattak el, Székely Elek polgármester nyitotta meg, örömmel jelentvén, hogy a Színház teljesen elkészült s a budapesti Nemzeti színház tagjainak közreműködésével este 7-kor megnyitható lesz. Ezután fölkerde Dókus Gyula csász. és kir. kamarást, mint a színházi bizottság elnökét alkalmi beszédének elmondására. A lapunk más helyén egész terjedelmében közölt szép alkalmi beszéd elmondása után Székely

polgármester indítványára, „a sok tudást és történeti kutatást igényelt szép munkáért“ Dókus Gyulának, nemkülönben kitaró fáradozásáért az egész színházi bizottságnak, jegyzőkönyvi köszönetet és elismerést szavaztak. A jelen volt Dókus Ernő o. gy. képviselőnek, mint a kinek főérdeme van a nemzeti színház művészeinek megnyerésében, végül a Nemzeti Színház közreműködő tagjainak szintén köszönetet szavaztak s arról ez utóbbiaknak jegyzőkönyvi kivonaton leendő értesítését is elhatározván, a díszközgyűlés véget ért.

* **Gyakorló orvos.** Székely (Spizer) Béla dr., kinek orvosi diplomáját a múlt évi dec. 29-iki vármegye-gyűlésén hirdették ki, T.-Terebes községben telepedett le és kezdte meg orvosi gyakorlatát.

* **Községi költségvetések.** A legutóbb 1900 évi dec. hó 29-én záródott vármegyei közgyűlésen jóváhagyattak és a számvétség véleményezéséhez mérten megerősítették: Sátoralja-Ujhely, O.-Liszka, Gesztely, F.-Harkány, M.-Zombor, Monok, B.-Keresztur, N.-Mihály, Kesznyéten, Varannó, T.-Lucz, S.-Hidvég, Karád, Tolcsva és Varannó községek 1901. évi költségvetéseit, — ugyszintén a v. csemernyei, zavadvai, izb.-radványi, girincsi, sókúti, Ujhely-vidéki, legényei, n.-kemencei, esebinyei, Homonna-vidéki, szécs-polyánkai, pesolinai, b.-olaszi, butkai, viravai, udvai, göröginyei, gálszécsi, minyócezi, trauconfalusi, koskócezi, és tavarnai közjegyzőségek községeinek 1901. évi költségvetései — végre a brezsnyiesei körjegyzőség 1900. évi költségvetése.

* **Községi zároszámadások.** Ugyanakkor, vagyis a dec. 29-iki vm.-i közgyűlésen tárgyalattott és az észrevételek alapján jóvágyatott: B.-Keresztur, H.-Németi, K.-Helmecz, Szerencs, Tolcsva, F.-Harkány, Varannó, O.-Liszka és Homonna 1899. évi, — továbbá: az ulicsi, ondi, n.-polenai, n.-kövesdi, ublyai, kelesei, a-hrabóci, szécs-polyánkai, butkai, n.-kövesdi, koloniczai, v.-csemernyei, sztarinai, szécs-kereszturi, rátkai, göröginyei, esebinyei, e.-horvátii, papinai, cigándi, b.-ujlaki, b.-kiszfaludi, viravai, n.-dobrai, minyócezi, gálszécsi, sókúti, udvai és m.-laborezi körjegyzőségek községeinek 1899. évi birói számadása.

* **A gálszécsi anyakönyvi kerület anyakönyvvezetőségénél az 1900. évben bejegyzett 131 születés, 107 halálozás esete, kihirdetett 49 pár, házasságot kötött 30 pár.**

* **Állami anyakönyvi statisztika.** A sátoralja-ujhelyi állami anyakönyvi hivatalnál 1900. dec. 29-től 1901. jan. 5-ig a) házasságot kötött: 1 pár; b) kihirdetett: 2 egyén; c) születési anyakönyvi bejegyzés volt: 11 esetben; d) elhalálozott: 12 egyén.

Vasuti menetrend.

— Érvényes 1900. évi okt. 1-től. —

Indul Ujhelyből:

Budapest felé

Reggel gyors v.	7 óra 28 perc.
Délután személy v.	12 óra 13 perc.
Délután gyors v.	4 óra 02 perc.
Este vegyes v.	9 óra 10 perc.

Kassa felé

Reggel személy v.	7 óra 06 perc.
Délután személy v.	1 óra 15 perc.
Este személy v.	8 óra 32 perc.*

Mező-Laborcz felé

Reggel vegyes v.	7 óra 06 perc.
Délután személy v.	1 óra 35 perc.
Este személy v.	8 óra 32 perc.

Csap felé.

Reggel vegyes v.	7 óra 39 perc.
Délután gyors v.	1 óra 10 perc.
Délután személy v.	5 óra 06 perc.
Este gyors v.	8 óra 46 perc.

Erkezik Ujhelybe:

Budapest felől

Reggel vegyes vonat	6 óra 33 perc.
Délután gyors v.	12 óra 55 perc.
Délután személy v.	4 óra 39 perc.
Este gyors v.	8 óra 14 perc.

Kassa felől.

Reggel személy v.	7 óra 13 perc.
Délután személy v.	2 óra 52 perc.
Este vegyes v.	8 óra 31 perc.

Mező-Laborcz felől

Reggel személy v.	7 óra 13 perc.
Délután személy v.	3 óra 30 perc.
Este vegyes v.	8 óra 31 perc.

Csap felől.

Reggel gyors v.	6 óra 54 perc.
Délután személy v.	11 óra 53 perc.
Délután gyors v.	3 óra 41 perc.
Este vegyes v.	7 óra 56 perc.

Vármegyei Hivatalos Rész

28830/1900. sz. T. Zemplén vármegye alispánjától.
A 10 főszolgabírónak és Sátoralja-Ujhely r. t. város polgármesterének.

Az engedély nélkül működő úgynevezett katonai irodák üzelmének megátlása tárgyában folyó évi 9737 szám alatt kelt honvédelmi miniszteri körrendeletet tudomás és alkalmazkodás céljából kiadom

Sátoralja-Ujhely. 1900. évi dec. hó 21-én.
Matolai Etele, alispán.

Másolat.

Magyar királyi honvédelmi miniszter 9737. elnöki 1900. s.ám Zemplén-vármegye közönségének. A székes fővárosban és a vidéken, minden hatósági engedély nélkül keletkezett úgynevezett katonai irodák ügynökei szerte bejárják az országot s a tájékozatlan és hiszékeny népet, különösen pedig a földmivelő osztályhoz tartozó egyéneket megszarolják oly módon, hogy elhitetik velük, miszerint az ő közvetlen és befolyásuk révén az illetők vagy hozzátartozóik a hadkötelezettség és katonai szolgálat teljesítése körül kedvezményben vagy könnyítésben fognak részesülni, még akkor is, ha arra semminemű törvényes igényük nincs is. — Ezen ügynököknek sikerült is nem egy esetben egyeseket jelentékeny százakra rugó összegek erejéig megszarolni. — A nagy közönségnek figyelmébe és ez uton az említett üzelmeknek megszüntetése végett, igénybe vettem már a hírlapokat is, de miután ebbeli figyelmzetésem nem minden hírlapban látott napvilágot, szükségesnek tartom a törvényhatóságot felhívni, hogy az említett katonai irodák ügynökeinek üzelmére a nagy közönséget a legkiterjedtebb módon figyelmeztesse és óva intse, hogy azok közbenjárását — miután annak semmi fogantatja nem lehet — igénybe ne vegye, hanem hogy a hadkötelezettség vagy katonai szolgálat teljesítése körül törvényesen megengedhető valamely kedvezmény vagy könnyítés kérelmezésénél mindenkor az illetékes közigazgatási hatósági közegekhez forduljon — Felhívom továbbá a törvényhatóságot, hogy a közigazgatási közegek az említett ügynökök működését éber figyelemmel kísérjék és adandó alkalommal ellenük a törvényes lépéseket azonnal tegyék meg; — végül hogy az illetékes közigazgatási közegek a folyamodó feleknek a hadkötelezettség vagy katonai szolgálat teljesítése körül a törvények és szabályok szerint megengedhető valamely kedvezmény iránti kérelmeiket késedelem nélkül azonnal intézzék el, ez lévén egyik leghatályosabb mód annak megakadályozására, hogy a közönség illetéktelen közbenjárók segélyét igénybe vegye. — Budapesten, 1900. évi december hó 6. án. Fejérváry s. k. honvédelmi miniszter.

3899/I. 900. sz. A szerencsi j. főszolgabírájától.
Körözwény.

Vig József kis dobszai lakos, révész f. hó 22-én a Hernád folyóból 2 darab fehér szőrű — 6-7 hónaposnak látszó — ökorborju hullát fogott ki.

Igazolt tulajdonos felhivatik, hogy a körözés

megjelenésétől számított 15 nap alatt a használható részek átvételére iránt nevezett révésznel jelentkezzenek.

Szerencs, 1900 december 28.
Pintér István főszolgabíró.

14296/900. I. sz. Sátoralja-Ujhely v. polgármesterétől.

Hivatalos hirdetés.

Sátoralja-Ujhely város polgármestere ezennel közhírré teszi, hogy Schleicher Frigyes szőlőbirtokán tervezett vízvezetési munkálatok tárgyában a helyszíni tárgyalása a jövő január 28-ik napján délelőtt 9. órakor fog megtartatni, s hogy a terv s műszaki leírás a város kiadóhivatalában újabban közszemlére ki lett téve, a hivatalos órák alatt megtekinthető.

Felhívom ennél fogva a szomszédos összes érdekelt szőlőtelek és pincetulajdonosokat, hogy a munkálat tekintetében netáni ellenvetéseiket akár a tárgyalás alatt szóval, akár a közszemlére való kitétel alatt írásban annál inkább adják elő, mivel ellenkező esetben a határozat további meghallgatásuk nélkül fog meghoztatni.

Sátoralja-Ujhely, 1900. december hó 28. án.
Székely, polgármester.

3240/rk. 901. S.-A.-Ujhely rendőrkapitányi hivatala
Körözés.

A múlt 1900 évi december hó 28-án Gócs Antalné s.-a.-ujhelyi lakos Csillag-utcai házának udvaráról 2 drb. szőke szőrű 6 hónapos egy kan és egy kocmalac kiszökött és ismeretlen irányban elbitangolt.

Nyomozása és eredmény esetén e hivatal értesítése kéretik.

Rendőrkapitányság.

1059/III. 900. sz. A tokaji járás főszolgabírájától.
Nyomozó levél!

Szoffer Joachim 33 éves izr. nős volt italmérő és bornagykereskedő volt tolcsvai, legutóbb tiszafüredi lakos 999/V-d-kih. számu III ad fokú jogerős ítélettel mesterséges borkészítés és forgalomba hozatala miatt 2 hónapi elzárásban és 700 korona pénzbüntetésben, esetleg ennek megfelelő 36 napi elzárásban marasztaltván, — az ítélet végrehajtása elől ösmeretlen helyre és állítólag külföldre eltávozott.

Felhivatnak az összes bírói közigazgatási és rendőrhatalóságok, hogy nevezett elítéltet nyomozni s feltalálás esetén őt alólított hivatalához elővezettetni, esetleg tartózkodási helyéről alólított haladéktalanul értesítem sziveskedjenek

Tokaj, 1901. évi december hó 30. án.

Füzesséry Ödön, főszolgabíró.

Heti naptár.

Vasárnap	jan. 6. Vízkereszt.
Hétfőn,	jan. 7. Rajmund hv.
Kedden,	jan. 8. Szeverin ap.
Sz. rdán,	jan. 9. Julián vt.
Csütörtökön,	jan. 10. Vilmos pk.
Pénteken,	jan. 11. Higin pp. †
Szombaton,	jan. 12. Ernő.

A szerkesztő postája.

K. M. — Lőse. M. B. J. Arad. N. V. — Bpest. B. L. — Kanyár. Sch. J. — Helyben. V. J. — Helyben. U. F. — Rozsnyó. I. J. Gy. — . . . R. L. Homonna. G. L. — Munkács. H. J. — Mindszent. L. A. — Helyben. A. S. — Erdőbénye. Sz. Gy. — Szerencs. K. I. — Ungvár. K. M. — Agárd. B. G. — Szerencs. R. Gy. Helyben. B. E. — Pesolna. H. J. — Varannó. W. M. — Mád. N. M. — Budapest. G. J. né. — Helyben. Z. J. és L. I. — Helyben. K. L. — Szerencs. K. E. Rad. D. M. — B.-Szerdahely. L. E. és Gy. — Arad. W. J. — Kövesd. H. A. — Szombathely. K. J. — Helyben. F. V. — Bpest. Á. A. — Helybe. U. E. — Sztropkó. S. A. dr. — Nyitra. Ft. W. K. — Helyben. Ny. G. — Szedlitzke. H. S. — Helyben. L. H. — Helyben. S. G. — Helmeccz. — Z. S. Homonna. Hasonlóképp: B. u. é. k.!

A kítőnő idomítás. Be van sorozva.

Bodrogparti. A mint kezünkhez jutnak a Klub-sicsky-féle írományok, eljárunk a dologban, még pedig hamarosan.

A lukai új nemzedék. Mert nem tudjuk kitől jön — közre sem bocsáthatjuk.

Felolós szerkesztő:

Dongó Gyárfás Géza.

Kiadó-tulajdonos: Éhlert Gyula.

Hirdetések.

Eladó

1 db. Sátoralja-ujhelyi takarékpénztári,
3 db. Zemplénmegyei kereskedelmi bank,
1 Szegi gőzmalmi, **1 db.** Sátoralja-ujhelyi polgári takarékpénztári részvény.

Egyéb felvilágosítást ad **Horváth Imre** gyógyszerész Tarczalon.

Szöllőkarók eladása.

Van szerencsém a t. szőlőbirtokosok nagybecsű tudomására hozni, hogy jó minőségű 180-as és 2 méteres

szöllőkarókat

bocsájtok áruba.

Szíves megkeresésekre azonnal és készséggel válaszolok.

Tisztelettel

Grünspan Herman,

fakereskedő, S.-A.-Ujhelyben.

Épületek, ingóságok, termények

tűz elleni biztosítására,

továbbá: élet- és járadék biztosítások felvételére

ajánlkozik:

az Első Magyar Általános Biztosító Társaság

kerületi ügynöksége

S.-A.-UJHELYBEN, a „Zemplén“ kiadóhivatalában.

Apró hirdetések előre fizetendők.
Tíz szögig 40 fillér, minden további szó 4 fillér.
Vastagabb betűvel nyomtatott szó 8 fillér.

APRÓ HIRDETÉSEK.

Apró hirdetések előre fizetendők.
Vidékről postautalvánnyal avagy levélbélyegekből.
Az utalvány szelvényére a szöveg is följegyezhető.

Apró hirdetések

felvételnek
a „ZEMPLÉN“

kiadóhivatalában
(főter 9. szám)

Bérlőknek,
Munka adóknak,
Vevőknek,
és
eladóknak,
állást keresőknek.

bérbeadóknak
és mindazoknak,
kik a nagy közönségből
keresik az érdekelt feleket
bizvást ajánlhatjuk a

„Zemplén“
vármegyei hivatalos lap
„Apró hirdetések“
rovatát.

Egy hálószoba be- rendezés,

mely két schiffon, két ágy,
egy mosdó és két éjjeli
szekrényből áll, jutányos
áron eladó. — Bővebbet a
kiadóhivatalban.

Eladó

a magas hegyen egy
szőlőhely.
Bővebbet megtudhatni
a tulajdonosnál

Özv. Szkrak Józsefné,
Kazinezy-utca 662. szám.

Gazdatisztnek ajánlkozik

egy nagyobb uradalmak-
ban önállólag működött
jó bizonyítványokkal el-
látott izr. nős gazdatiszt.
Bővebb felvilágosítást
Dr. Friedmann Armin
S.-A.-Ujhely, Kazinezy-
utca 523 szám alatti
lakásában ad.

Egy teljes irodai berendezés,

mely üveg fal, iromány-
szekrény rekeszekkel, di-
vány és íróasztalból áll,
jutányos áron eladó. — Hol?
megtudható a kiadóhiva-
talban.

Divány

jó karban lévő igen olesón
eladó. Czim a kiadóhiva-
talban.

Egy tanoncz

azonnal felvétetik a
„Zemplén“ könyvnyom-
tató intézetében.

Eladó

egy használt, de jó karban
lévő

gyermek kocsí

jutányos áron.
Bővebbet a kiadóhiva-
talban.

Az

Apró Hirdetések

kétségtelenül hatalmas
közvetítői lesznek ezen-
tul az üzletkötéseknek
s kiszámíthatatlan gya-
korlati haszna lesz en-
nek a rovatnak a közön-
ség minden rétegére, ha
egyszer hozzá szokik eh-
hez a legolcsóbb és leg-
eredményesebb közleke-
dési eszközhöz.

Azért ajánlatos, hogy
a közönség gyorsan meg-
kedvelje s s mentől sü-
rűbben vegye Igénybe a
„ZEMPLÉN“
teljes címmel ellátott
apró hirdetéseit.

Levélbeli tudakozóda
sokra pontosan válaszolunk
ha a szükséges postabélyeg
beküldetik.

MEGHIVÓ.

A sátoralja-ujhelyi polgári takarékpénztár és hitelegylet

t. cz. részvényesei tisztelettel meghívotnak

az 1901. évi február hó 3-án délután 2 1/2 órakor

az intézet saját helyiségében tartandó

XXVIII-ik évi rendes közgyűlésre.

Tárgyalási sorrend:

1. Az igazgatóság.
2. A felügyelő-bizottság évi jelentése.
3. Az 1900. évi mérleg és osztalék feletti határozat.

Az igazgatósági jelentés és az évi zárszámadás nyolcz nappal a közgyűlés
előtti napon az intézet helyiségében megtekintés végett kifüggesztetik.

Kivonat az alapszabályokból:

46-ik szakasz. A közgyűlésen résztvenni óhajtó részvényesek tartoznak
részvényeiket a szelvényekkel együtt legkésőbb a közgyűlés előtti napon az
intézet igazgatóságánál letéteményezni.

Kelt Sátoralja-Ujhely, 1901. január hó 5-én tartott igazgatósági üléséből.

Az igazgatóság.

A Richter-féle
Horgony-Pain-Expeller
Liniment. Capsici comp.

egy régi kipróbált háziszser, a mely már több
mint 30 év óta megbízható bedörzsölésül alkal-
maztatik köszvényénél, osztnál és meghűléseknél.
Intés. Silányabb utánzatok miatt bevasárláskor
mindig figyelemmel legyünk a „Hor-
gony“ védjegyre és a „Richter“ czéjgyezésre.
80 f., 1 k. 40 f. és 2 k. árban úgyszólván
minden gyógyszerárban kapható. Főraktár:
Török József gyógyszerésznél Buda-
pesten.

Richter F. Ad. és társa,
oszáss. és kir. udvari szállítók,
Rudolstadt.

Faeladási hirdetmény.

Zemplén-vármegye Izbugya-Radvány
község határában és annak vasuti állomá-
sához közel a Homonna-Olykai országút
mellett lévő „Dzilezi“ nevű 40 katasztr.

hold 499 □ öl kiterjedésű és hasából
fának érett bükkerdöm faállományának
eladása czéljából Izbugya-Radványban a
körjegyzői irodában 1901. évi január
hó 17-én d. e. 9 órakor írásbeli aján-
lati tárgyalás fog tartatni.

Kikiáltási ár 9000 korona. Bánatpénz
a kikiáltási ár 10%-a, mely készpénzben
vagy óvadékképes értékpapirban kell az
árverés megkezdéseig benyújtandó írásbeli
zárt ajánlatokhoz mellékelni.

A zárt ajánlatokban az ígért ár betük-
kel is olvashatóan kiírandó és kifejezendő
az is, hogy az ajánlattevő az árverési és
szerződési feltételeket ismeri s azoknak
maga feltétlenül aláveti.

A részletes feltételek alólirott nál és
az előlemlített körjegyzőnél megtekin-
thetők.

Budapest, 1900. december hó 29-én

Andrássy Antal,

V. Thonetudvar, Mária Valéria utca I. em. 3. a. sz.

368/1900. sz.

Árverési hirdetmény.

Alulírott kiküldött bír. végrehajtó ezennel közhírré teszi,
hogy a homonnai kir. járásbírósnak 1900. évi V. 429. sz.
végzése folytán Dr. Mazur Gyula ügyvéd által képviselt
Sommer Lajos, felperes részére Grünmann Arnold alperes ellen
237 kor. 70 fillér követelés s jár. erejéig elrendelt biztosítási
végrehajtás folytán alperestől lefoglalt és 22540 koronára be-
csült ingóságokra a homonnai kir. járásbírósnak V. 429. számú
végzésével a további eljárás elrendeltetvén, annak az alap és
felülfoglaltatók követelése erejéig is, amennyiben azok kielégi-
tési jogot nyertek volna végreh. szenv. lakásán Zubnán leendő
megtartása határidőül 1901. évi január hó 19-ik napján
délutáni 10 órája kitűztetik, a mikor a bíróság lefoglalt stabil
sajtó gép, fűrészkereket, tűzfecskendő, körfűrész s több külön-
féle gépek s egyéb ingóságok a legtöbbet ígérőnek kész-
pénzítés mellett, szükség esetén becsáron alul is el fog-
nak adatni.

Felhívotnak mindazok, kik az elővezendő ingóságok
vételárából a végrehajtó követelését megelőző kielégítéshez
tartanak jogot, a mennyiben részükre a foglalás korában
eszközöltetett volna, és az a végrehajtási jegyzőkönyvből ki-
nem tűnik, elsőbbségi bejelentéseiket az árverés megkezdéseig
alulírt kiküldöttnél vagy írásban beadni, vagy pedig szóval
bejelenteni tartoznak.

Kelt Homonnán, 1900. évi december hó 29. napján.

Wolf Sándor,
kir. bírósági végrehajtó.

A „KRISTÁLY“ Szt. Lukácsfürdői
hegyiforrás nagy mélységből
fakadó, állandó összetételű,
igen tiszt, calcium- és mag-
nesium-hydrocarbonatos
ásványviznek minősítendő.

Több száz kiváló orvos által ajánlva.
A legizletesebb és legolcsóbb ásványviz.
Kapható minden jobb fűszerkereske-
désben és vendéglőben.

Furmint oltványok!

Eladok **szabadalmazott hézagos oltási eljárásom** szerint riparia portalis alanyon készült tökéletesen forradt gyökeres furmint

fás-oltványt

ezrenként 260 koronáért és 2 korona csomagolási és rekesz díjért; **százanként** 30 koronáért csomagoltan; továbbá hasonló árban, faj és első rendű minőségben, zölden gyökereztetett s porbujtással tökéletesen beérlett

zöld-oltványt

akár őszi, akár tavaszi szállításra; végre nagymennyiségű gyökeres és sima **riparia portalis** vesszőt, jutányos árak szerint.

A megrendeléskor a vételár negyedrésze melléklendő.

Láczy László,
Sárospatak.

Eladó tehének.

S.-A.-Ujhelyhez közel fekvő községben több drb. kitünő nyugati fajta piros-tarka fiatal fejős tehén eladó.

A tehének részben most, részben január elején fognak elleni.

Bővebbet a kladóhivatalban.

Olcsó bevásárlási forrás.

A legnagyobb cipőraktár S.-A.-Ujhelyben.

Halász Herman

ezelött

Özv. Rozsássy Lajosné

S.-A.-Ujhelyt, főtér, a „Vadász-kürt” szálloda épületében.

Ajánlja nagy raktárát

valódi karlsbadi és legjobb hazai gyártmányu kitünő bélelt Gork talpu és magas szárú muszka

Lack uri cipőit

valód Halina- és vízhatlan vadász eszímákat, valamint ujjonnan berendezett

uri divatáru-czikk raktárát,

olcsó árakkal!!

December 15-től január 15-ig

több mint tizezer darab elegáns uri nyakkendők és kalapok adatnak el.

Fiók üzlet: Rákóczy és színház-utca sarkán, kis piac.

A legolcsóbb árutól a legfinomabbig.

Á. 2425/1900. számhoz.

Hirdetmény.

A nagymélt. vallás és közoktatásügyi m. kir. minister ur az 1900. évi november hó 26-án kelt 74,140. számú rendeletével a szolnocsikai állami elemi iskola épület felépítését 9870 korona összeg erejéig engedélyezte.

A fentemlített munkák kivitelének biztosítása céljából az 1901. évi január hó 28-ik napjának délelőtt 10 órájára a m. kir. államépítészeti hivatal helyiségében tartandó zárt ajánlati versenytárgyalás hirdetik.

A versenyezni óhajtok felhivatnak, hogy a fentebbi munkálat végrehajtásának elvállalására vonatkozó zárt ajánlataikat a kitzűzött nap d. e. 10 órájáig a nevezett hivatalhoz annyival inkább igyekezzenek beadni, mivel a későbbben érkezettek figyelembe nem fognak vétetni.

Megjegyeztetik, hogy az ajánlatok úgy az összes munkára, mint az egyes munkanemekre külön-külön is tehetők.

Az összes munkára teendő ajánlathoz az általános feltételekben előirt, az összes munkára engedélyezett költségösszeg 5%-ának megfelelő bányapénznek az állampénztárnál (adóhivatalok, vámbivatalok, sóhivatalok stb.) történt letételét igazoló pénztári nyugta csatolandó; ha pedig egyes munkanemekre külön tételük ajánlat és az ezen munkanemekre engedélyezett összeg a 8000 koronát meg nem haladja, úgy a vállalati összeg 5%-a készpénzben vagy elfogadható értékpapirokban melléklendő.

A szóban forgó munkálatra vonatkozó műszaki művelet és részletes feltételek alulírott hivatalnál a rendes hivatalos órákban naponként megtekinthetők.

S.-A.-Ujhely, 1900. évi december hó 28-án.

M. kir. államépítészeti hivatal főnöke:

Hönsch Dezsó s. k.,
kir. főmérnök.

Sátoralja-Ujhely, nyomtatott a „Zemplén” gyorsajtóján.

526. sz.
1900.

Felső bodrogi vízszabályozó társulat.

A felső-bodrogi vízszabályozó társulat
garanyi szivattyútelep kezeléséhez

gépkezelő kerestetik.

Ajánlkozók forduljanak a társulat igazgatóságához Tőke-Terebesen.

Alapított 1887. évben.

BERCZIK NÁNDOR

ASZTALOS MESTER

S.-A.-Ujhely (Gubás-utca 242)
A dohánygyár közelébe.

Van szerencsém b. tudomására hozni, hogy Budapesten az elsőrendű gyárakban nyert szakismereteim, valamint az ottani iparrajziskola építészeti osztályánál 6 éven át nyert tanulmányaim alapján felvállalok és készítek mindennemű **épület- és butor-munkákat**, a legújabb divatu rajz és kézi munkák bemutatása mellett, — továbbá: **templom, gyógyszerár, bolt és malom-berendezési munkákat, portálokat** stb. szolid árakban.

Vidéki megrendeléseket a legpontosabban teljesítek és egy hozzám intézett levelező-lapban kifejezett kívánságra bárhová szívesen személyesen is elmegyek.

Kleinmann és Klein

tölgy-, épület- és szerszámfa raktára
S.-A.-Ujhely, Deák-utca (fapiac).

Raktárunkban készletben vannak és mindenkor kaphatók **Tölgyfa gerendák, szarufák, lécek**, továbbá:

Kapu oszlopok 2 koronától 5 koronáig.

Kerítés oszlopok 70 fillértől 1 kor. 30 fillérig.

Ajánljuk kerégyártóknak **szerszámfákat, keréktalpak** és **küllöket; nyírfá és bükkfa rudakat**, ugyszintén nagy raktárt tartunk fűrészelt **tölgyfa** deszkából.

50 koronán felüli megrendeléseket helyben házhoz, vidékre a helybeli állomáshoz ingyen szállítjuk.

Vágott tűzifát eladunk mmázsánként 1 kor. 80 fillér; 2 mm. felüli megrendelésnél ingyen lesz házhoz szállítva.

Az uszoda szomszédságában lévő volt Vályi-féle kertből építkezésre alkalmas **házhelyeket** adunk el, akár egészben, akár pedig parcellákra osztva 10 évi amortizáció mellett.

Kleinmann és Klein.

! HAZAI IPAR !

WEIN KÁROLY és TÁRSAI

szövőgyár, KÉSMÁRK

elismert hirneves

SZEPESSÉGI VÁSZN

és

DAMASZT ÁRUJ

minden nagyobb üzletben kaphatók.]

Gyáraiból származó minden darab áru

ezen védjeggyel van ellátva.

! HAZAI IPAR !

ZEMPLEN.

Sátoralja-Ujhely város új színházának megnyitása alkalmából.

A sátoralja-ujhelyi újjáépített színház ünnepes megnyitása.

K. Hegyessy Mari, Szacsvainé Emma, Náday Ferenc, Gyenes László, Abonyi Gyula, Pálffy György, Bakó László, Lányi Béla a budapesti Nemzeti Színház tagjai és **Haraszthy Emma** a m. kir. színi-akadémia növendéke közreműködésével színre kerül:

Sátoralja-Ujhely, 1901. évi január hó 4-én, pénteken

I. PROLOGUS.

Irta és szavalja: *Bartók Lajos.*

II.

SZIGETVÁRI VÉRTANUK

dráma első felvonása. Irta: *Jókai Mór.*

Személyek:

Zrinyi Miklós, Szigetvár parancsnoka	— — — — —	Bakó László.
Omna, húga	— — — — —	K. Hegyessy Mari.
Szelim, renegát török	— — — — —	Pálffy György.
Serénk, Zrinyi öreg pitvarnok	— — — — —	Abonyi Gyula.
Juranics Lőrinc, magyar főúr	— — — — —	Krasznay Ernő.
Mária, neje	— — — — —	Gyurman Alice.
Csáky	— — — — —	Szentiványi Sándor.
Bajomy	} magyar főurak	Kovács Andor.
Patacsics		Rákoss János.
Istvánfy		Szénássy György.

Urak. — Urnók.

A felvonás végén „Zrinyi esküje“ néma képlet. „Szózat“ éneklé a színtársulat összes személyzete.

III.

ALFONS ÚR.

Színmű 3 felvonásban. Irta: *ifj. Dumas Sándor.*

Személyek:

Montaignin, hajóparancsnok	— — — — —	Gyenes László.
Reymonde, neje	— — — — —	K. Hegyessy Mari.
Guichardné	— — — — —	Szacsvainé Emma.
Octave	— — — — —	Náday Ferenc.
Dieudonne, közjegyző	— — — — —	Abonyi Gyula.
Adrienne, 14 éves leányka	— — — — —	Haraszthy Emma.
Remy, öreg matróz	— — — — —	Lányi Béla.

Helyárak:

Földszinti és I. emeleti páholy **24** korona, II. emeleti páholy **16** korona, Páholyszék az erkélyen az első sorban **6** korona, 2—3 sorban **4** korona, Földszinti ülőhely 1—84 számig **5** korona, 84—142 számig **3** korona. Karzati ülőhely **1** korona, állóhely: **60** fill.

Tekintettel az ünnepségre: kéretik a t. c. közönség estélyi öltözékben, nők kalap nélkül és pontosan megjelenni.

Kéretik a színházlátogató közönség, hogy felöltöt, botot és esernyőt a ruhatárban elhelyezni szíveskedjék, ahol felöltökhöz 6 fillér, botért vagy esernyőért 4 fillér fizetendő.

Színlelőadás után a vendégek tiszteletére a „Frisch“-féle étkezőben társas vacsora, melyre előjegyzéseket *ifj. Meczner Gyula* v. árvaszéki ülnök ur fogad el.

A diszlelőadás kezdete: este 7 órakor.

Külön színlap nem adatik ki. Ez alkalmi szám ára: 40 fillér. Jövedelme a színház-alapra megy.

TÁRCA.

A két „megnyitó“ darabról.

Irta: *Gabányi László.*

I. „A szigetvári vértanuk.“

Minden igaz magyarnak így kellene fölkiáltani: „Hiszen ezt csak tudom!.. — Mit lehet erről írni?“.. Nem is szándékom történelmi cikkelyvel fásztani az olvasót, mert a ki arra kíváncsi, hogy kik voltak a „szigetvári vértanuk“, üsse föl a történelem legfényesebb lapjait és ott megtalálja azt, a mit keres.

Koszorús írónk, nemzetünk büszkesége: Jókai Mór színdarabban írta meg a szigetvári hősök nagyszerű és irigylésre méltó, dicső halálát, oly annyira hiven és életerősen, hogy szinte megelevenednek előttünk Zrinyi és társai egész szenvedésteli küzdelemükkel és tragédiájukkal.

A költő azonban nem ragaszkodik szigorúan a történelemhez, mint pl. a török követ szerepeltetésénél is látjuk. E követet úgy állítja elénk, mint volt bajtársát Zrinyinek s mint ugyancsak Zrinyi hugának vőlegényét, ki a törökhöz pártolva muzulmáná lett.

A renegát Szelim fényes ígéretekkel csábítja Zrinyit a megadásra, de Zrinyi hajthatatlan. Szelim figyelmezteti, hogy nincs egyedül a várban s ha nem kiméli a maga életét, tekintsen a többi társára. Zrinyi ezután egy megha-

tóan szép beszédben felszólítja barátait, hogy távozzanak, ő nem marasztal és nem is köt senkit. Nem mozdul azonban egy magyar sem. A renegáttól elfordul mindenki, megátkozva a közös vért, megtagadva a régi barátságot. Megtagadja őt menyasszonya is: Anna. A végső pillanatban, midőn már mind meghaltak s csak egyedül Anna él, ő is el akarja pusztítani magát olyképpen, hogy a várat föl akarja robbantani... ne maradjon nyoma se a várnak, se azoknak, a kik benne éltek. Már-már a puska porhoz ért égő kanóca, mikor berohan Szelim, kezében lobogtatva a fehér kendőt, kegyelmet hirdetve az élőknek. Nem él már senki, az asszonyokat férjeik ölték meg, hogy török kézre ne kerüljenek. Anna küldi Szelimet, hogy meneküljön, mivel a vár rögtön megsemmisül, azal együtt, a ki bent van. Szelim nem menekül, hanem átöleli kedvesét és — ha nem tudtak együtt élni, úgymond, legalább együtt halnak meg. — Ennyiben tér el költőnk a valótól, illetve a történelemtől, még szebbé és meghatóbbá téve a szigetvári hősök cselekedetét, emléket.

Többet a „Szigetvári vértanukról“ nem írok, mivel azt minden jó magyarnak amúgy is tudnia kell!

2. „Alfonz úr.“

Színmű 3 felvonásban. Irta: *ifj. Dumas Sándor.* Ez a név „Alfonz“ a francia társadalomban egy típusnak a gyűjtő neve; mint a hogy „Tartuffe“ a szenteskedőnek, „Harpagon“ a főszevénységnek ősi és hagyományos képviselője: „Alfonz úr“-ban Dumas a párisi csábító hímplé-

reket festi remek színekkel. Ezeket az idegen fészekbe tolokodó kakukfiakat, a kik arcátlanok, ingyenélők s egyetlen érdemük legföllebb az, hogy szépek. Az sem az ő érdemük, s nem a férfias szépség az, hanem — ha szabad ezt a furcsa kifejezést használnom — a himnemű dmimondok szépsége. Mert Alfonz úr kitarított és kitaratja magát. Lelkiismeretlen, hiú és gaz, a ki a legnagyobb nyugodtsággal dülja föl más becsületes embernek a családi boldogságát. A társadalomnak ez az osztálya remek színekkel van rajzolva Dumasnak ebben a hatásos művében.

Az úri semmirekellő ellentétül találjuk e műben a jó lelkű, de bárdolatlan, póriás Guichardenét, ki a fölkapaszkodott burzsvá női képviselője. Mig Alfonz úr petyhüdt idegzetű, asszonyos — addig ez asszony erős akaratú, férfias, mint egy szoknyába bujtatott dragonyos. Ő azt az osztályt képviseli a frániában, a melyet a mi társadalmunkból kitűnő és páratlan Csiky Gergelyünk rajzolt Mézesné alakjában, a „Cifra nyomorúság“ című színművében. Alfonz úr Náday-nak, Guichard-né, Szacsvainé-nak legregebb alkotásai közé tartozik. Hajdan Sz. Prielle Kornélia szerepét, Reymonde asszonyt, K. Hegyessy Mari híres alakításai közé számítják. Nemkülönbön Gyenes, a páratlan becsületességű és remek lelkű tengerész szerepében nagy és minden tekintetben jeles.

ZEMPLEN.

Sátoralja-Ujhely város új színházának megnyitása alkalmából.

A sátoralja-ujhelyi újjáépített színház ünnepes megnyitása.

K. Hegyessy Mari, Szacsvainé Emma, Náday Ferenc, Gyenes László, Abonyi Gyula, Pálffy György, Bakó László, Lányi Béla a budapesti Nemzeti Színház tagjai és **Haraszthy Emma** a m. kir. színház-akadémia növendéke közreműködésével színre kerül:

Sátoralja-Ujhely, 1901. évi január hó 4-én, pénteken

I. PROLOGUS.

Irta és szavalja: **Bartók Lajos.**

II. SZIGETVARI VÉRTANUK

dráma első felvonása. Irta: **Jókai Mór.**

Személyek:

Zrinyi Miklós, Szigetvár parancsnoka	— — — — —	Bakó László.
Omna, húga	— — — — —	K. Hegyessy Mari.
Szelim, renegát török	— — — — —	Pálffy György.
Serénk, Zrinyi öreg pitvarnok	— — — — —	Abonyi Gyula.
Jurancs Lőrinc, magyar főúr	— — — — —	Krasznay Ernő.
Mária, neje	— — — — —	Gyurman Alice.
Csáky	— — — — —	Szentiványi Sándor.
Bajomy	— — — — —	Kovács Andor.
Patacsics	magyar főurak	Rákoss János
Istvánfy	— — — — —	Szénássy György.

Urak. — Urnök.

A felvonás végén „Zrinyi esküje“ néma képlet. „Szózat“ énekli a színház-ársulat összes személyzete.

III.

ALFONS ÚR.

Színmű 3 felvonásban. Irta: *ifj. Dumas Sándor.*

Személyek:

Montaignin, hajóparancsnok	— — — — —	Gyenes László.
Reymonde, neje	— — — — —	K. Hegyessy Mari.
Guichardné	— — — — —	Szacsvainé Emma.
Octave	— — — — —	Náday Ferenc.
Dieudonne, közjegyző	— — — — —	Abonyi Gyula.
Adrienne, 14 éves leánya	— — — — —	Haraszthy Emma.
Remy, öreg matróz	— — — — —	Lányi Béla.

Helyárak:

Földszinti és I. emeleti páholy **24** korona, II. emeleti páholy **16** korona, Páholyszék az erkélyen az első sorban **6** korona, 2—3 sorban **4** korona, Földszinti ülőhely 1—84 számig **5** korona, 84—142 számig **3** korona, Karzati ülőhely **1** korona, állóhely: **60** fill.

Tekintettel az ünnepségre: kéretik a t. c. közönség estélyi öltözékben, nők kalap nélkül és pontosan megjelenni.

Kéretik a színházlátogató közönség, hogy felöltöt, botot és esernyőt a ruhatárban elhelyezni sziveskedjék, ahol felöltökört 6 fillér, botért vagy esernyőért 4 fillér fizetendő.

Színlelőadás után a vendégek tiszteletére a „Frisch“-féle étkezőben társas vacsora, melyre előjegyzéseket **ifj. Meczner Gyula** v. árvaszéki ülnök ur fogad el.

A diszlelőadás kezdete: este 7 órakor.

Külön színlap nem adatik ki. Ez alkalmi szám ára: 40 fillér. Jövedelme a színház-alapra megy.

TÁRCA.

A két „megnyitó“ darabról.

Irta: *Gabányi László.*

I. „A szigetvári vértanuk.“

Minden igaz magyarnak így kellene fölkiáltani: „Hiszen ezt csak tudom!... — Mit lehet erről írni?“... Nem is szándékom történelmi cikkelyvel fásztani az olvasót, mert a ki arra kíváncsi, hogy kik voltak a „szigetvári vértanuk“, üsse föl a történelem legfényesebb lapjait és ott megtalálja azt, a mit keres.

Koszorús írónk, nemzetünk büszkesége: Jókai Mór szindarabban írta meg a szigetvári hősök nagyszerű és irigylésre méltó, dicső halálát, oly annyira hiven és életerősen, hogy szinte megelevenednek előttünk Zrinyi és társai egész szenvedésteli küzdelemükkel és tragédiájukkal.

A költő azonban nem ragaszkodik szigorúan a történelemhez, mint pl. a török követ szerepeltetésénél is látjuk. E követet úgy állítja elénk, mint volt bajtársát Zrinyinek s mint ugyancsak Zrinyi hűgának vőlegényét, ki a törökhöz pártolva muzulmáná lett.

A renegát Szelim fényes ígéretekkel csábítja Zrinyit a megadásra, de Zrinyi hajthatatlan. Szelim figyelmezteti, hogy nincs egyedül a várban s ha nem kiméli a maga életét, tekintsen a többi társára. Zrinyi ezután egy megha-

tóan szép beszédben felszólítja barátait, hogy távozzanak, ő nem marasztal és nem is köt senkit. Nem mozdul azonban egy magyar sem. A renegáttól elfordul mindenki, megátkozva a közös vért, megtagadva a régi barátságot. Megtagadja őt menyasszonya is: Anna. A végső pillanatban, midőn már mind meghaltak s csak egyedül Anna él, ő is el akarja pusztítani magát olyképpen, hogy a várat föl akarja robbantani... ne maradjon nyoma se a várnak, se azoknak, a kik benne éltek. Már-már a puska-porhoz ért égő kanóca, mikor berohan Szelim, kezében lobogtatva a fehér kendőt, kegyelmet hirdetve az élőknek. Nem él már senki, az asszonyokat férjeik ölték meg, hogy török kézre ne kerüljenek. Anna küldi Szelimet, hogy meneküljön, mivel a vár rögtön megsemmisül, azzal együtt, a ki bent van. Szelim nem menekül, hanem átöleli kedvesét és — ha nem tudtak együtt élni, úgymond, legalább együtt halnak meg. — Ennyiben tér el költőnk a valótól, illetve a történelemtől, még szebbé és meghatóbbá téve a szigetvári hősök cselekedetét, emlékét.

Többet a „Szigetvári vértanukról“ nem írok, mivel azt minden jó magyarnak amúgy is tudnia kell!

2. „Alfonz úr.“

Színmű 3 felvonásban. Irta: *ifj. Dumas Sándor.* Ez a név „Alfonz“ a francia társadalomban egy típusnak a gyűjtő neve; mint a hogy „Tartuffe“ a szenteskedőnek, „Harpagon“ a főszevénységnek ősi és hagyományos képviselője: „Alfonz úr“-ban Dumas a párisi csábító himpellé-

reket festi remek színekkel. Ezeket az idegen fészekbe toladó kakukfiakat, a kik arcátlanok, ingyenélők s egyetlen érdemük legfőleg az, hogy szépek. Az sem az ő érdemük, s nem a férfias szépség az, hanem — ha szabad ezt a furcsa kifejezést használnom — a himnemű dmimondok szépsége. Mert Alfonz úr kitarított és kitaratja magát. Lelkiismeretlen, hiú és gaz, a ki a legnagyobb nyugodtsággal dülja föl más becsületes embernek a családi boldogságát. A társadalomnak ez az osztálya remek színekkel van rajzolva Dumasnak ebben a hatásos művében.

Az úri semmirekellő ellentétéül találjuk e műben a jó lelkű, de bárdolatlan, pórias Guichardenét, ki a fölkapaszkodott burzsvá női képviselője. Mig Alfonz úr petyhüdt idegzetű, asszonyos — addig ez asszony erős akaratú, férfias, mint egy szoknyába bujtatott dragonyos. Ő azt az osztályt képviseli a franciában, a melyet a mi társadalmunkból kitűnő és páratlan Csiky Gergelyünk rajzolt Mézesné alakjában, a „Cifra nyomorúság“ című színművében. Alfonz úr Náday-nak, Guichard-né, Szacsvainé-nak legremekbebb alkotásai közé tartozik. Hajdan Sz. Prielle Kornélia szerepét, Reymonde asszonyt, K. Hegyessy Mari hires alakításai közé számítják. Nemkülönbön Gyenes, a páratlan becsületességű és remek lelkű tengerész szerepében nagy és minden tekintetben jeles.

ZEMPLEN.

Sátoralja-Ujhely város új színházának megnyitása alkalmából.

A sátoralja-ujhelyi újjáépített színház ünnepes megnyitása.

K. Hegyessy Mari, Szacsvainé Emma, Náday Ferenc, Gyenes László, Abonyi Gyula, Pálffy György, Bakó László, Lányi Béla a budapesti Nemzeti Színház tagjai és **Haraszthy Emma** a m. kir. színi-akadémia növendéke közreműködésével színre kerül:

Sátoralja-Ujhely, 1901. évi január hó 4-én, pénteken

I. PROLOGUS.

Irta és szavalja: *Bartók Lajos.*

II. SZIGETVÁRI VÉRTANÚK

dráma első felvonása. Irta: *Jókai Mór.*

Személyek:

Zrinyi Miklós, Szigetvár parancsnoka	— — — — —	Bakó László.
Omna, húga	— — — — —	K. Hegyessy Mari.
Szelim, renegát török	— — — — —	Pálffy György.
Serénk, Zrinyi öreg pitvarnok	— — — — —	Abonyi Gyula.
Juránics Lőrinc, magyar főúr	— — — — —	Krasznay Ernő.
Mária, neje	— — — — —	Gyurman Alice.
Csáky	— — — — —	Szentiványi Sándor.
Bajomy	— — — — —	Kovács Andor.
Patacsics	— — — — —	Rákoss János
Istvánfy	— — — — —	Szénássy György.

Urak. — Urnők.

A felvonás végén „Zrinyi esküje“ néma képlet. „Szózat“ éneklé a színtársulat összes személyzete.

III.

ALFONS ÚR.

Színmű 3 felvonásban. Irta: *ifj. Dumas Sándor.*

Személyek:

Montaignin, hajóparancsnok	— — — — —	Gyenes László.
Reymonde, neje	— — — — —	K. Hegyessy Mari.
Guichardné	— — — — —	Szacsvainé Emma.
Octave	— — — — —	Náday Ferenc.
Dieudonne, közjegyző	— — — — —	Abonyi Gyula.
Adrienne, 14 éves leányka	— — — — —	Haraszthy Emma.
Remy, öreg matróz	— — — — —	Lányi Béla.

Helyárak:

Földszinti és I. emeleti páholy **24** korona, II. emeleti páholy **16** korona, Páholszék az erkélyen az első sorban **6** korona, 2—3 sorban **4** korona, Földszinti ülőhely 1—84 számig **5** korona, 84—142 számig **3** korona, Karzati ülőhely **1** korona, állóhely: **60** fill.

Tekintettel az ünnepségre: kéretik a t. c. közönség estélyi öltözékben, nők kalap nélkül és pontosan megjelenni.

Kéretik a színházlátogató közönség, hogy felöltöt, botot és esernyőt a ruhatárban elhelyezni szíveskedjék, ahol felöltökhöz 6 fillér, botért vagy esernyőért 4 fillér fizetendő.

Színlelőadás után a vendégek tiszteletére a „Frisch“-féle étkezőben társas vacsora, melyre előjegyzéseket **ifj. Meczner Gyula** v. árvaszéki ülnök ur fogad el.

A dízelőadás kezdete: este 7 órakor.

Külön színlap nem adatik ki. Ez alkalmi szám ára: 40 fillér. Jövedelme a színház-alapra megy.

TÁRCA.

A két „megnyitó“ darabról.

Irta: *Gabányi László.*

I. „A szigetvári vértanúk.“

Minden igaz magyarnak így kellene fölkiáltani: „Hiszen ezt csak tudom!.. — Mit lehet erről írni?“.. Nem is szándékom történelmi cikkelyvel fásztani az olvasót, mert a ki arra kíváncsi, hogy kik voltak a „szigetvári vértanúk“, fusse föl a történelem legfényesebb lapjait és ott megtalálja azt, a mit keres.

Koszorús írónk, nemzetünk büszkesége: Jókai Mór szindarabban írta meg a szigetvári hősök nagyszerű és irigylésre méltó, dicső halálát, oly annyira hiven és életerősen, hogy szinte megelevenednek előttünk Zrinyi és társai egész szenvedésteli küzdelmükkel és tragédiájukkal.

A költő azonban nem ragaszkodik szigorúan a történelemhez, mint pl. a török követ szerepeltetésénél is látjuk. E követet úgy állítja elénk, mint volt bajtársát Zrinyinek s mint ugyancsak Zrinyi húgának vőlegényét, ki a törökhöz pártolva muzulmáná lett.

A renegát Szelim fényes ígérekkel csábítja Zrinyit a megadásra, de Zrinyi hajthatatlan. Szelim figyelmezteti, hogy nincs egyedül a várban s ha nem kiméli a maga életét, tekintsen a többi társára. Zrinyi ezután egy megha-

tóan szép beszédben föl szólítja barátait, hogy távozzanak, ő nem marasztal és nem is köt senkit. Nem mozdul azonban egy magyar sem. A renegáttól elfordul mindenki, megátkozva a közös vért, megtagadva a régi barátságot. Megtagadja őt menyasszonya is: Anna. A végső pillanatban, midőn már mind meghaltak s csak egyedül Anna él, ő is el akarja pusztítani magát olyképpen, hogy a várat föl akarja robbantani... ne maradjon nyoma se a várnak, se azoknak, a kik benne éltek. Már-már a puska-porhoz ért égő kanóca, mikor berohan Szelim, kezében lobogtatva a fehér kendőt, kegyelmet hirdetve az élőknek. Nem él már senki, az asszonyokat férjeik ölték meg, hogy török kézre ne kerüljenek. Anna küldi Szelimet, hogy meneküljön, mivel a vár rögtön megsemmisül, azal együtt, a ki bent van. Szelim nem menekül, hanem átöleli kedvesét és — ha nem tudtak együtt élni, úgymond, legalább együtt halnak meg. — Ennyiben tér el költőnk a valótól, illetve a történelemtől, még szebbé és meghatóbbá téve a szigetvári hősök cselekedetét, emlékéit.

Többet a „Szigetvári vértanúkról“ nem írok, mivel azt minden jó magyarnak amúgy is tudnia kell!

2. „Alfonz úr.“

Színmű 3 felvonásban. Irta: *ifj. Dumas Sándor.* Ez a név „Alfonz“ a francia társadalomban egy típusnak a gyűjtő neve; mint a hogy „Tartuffe“ a szenteskedőnek, „Harpagon“ a fősvénységnek ősi és hagyományos képviselője: „Alfonz úr“-ban Dumas a párisi csábító himpellé-

reket festi-remek színekkel. Ezeket az idegen fészekbe tolakodó kakukfiakat, a kik arcátlanok, ingyenélők s egyetlen érdemük legfőleg az, hogy szépek. Az sem az ő érdemük, s nem a férfias szépség az, hanem — ha szabad ezt a furcsa kifejezést használnom — a himnemű dmimondok szépsége. Mert Alfonz úr kitartott és kitartatja magát. Lelkiismeretlen, hiú és gaz, a ki a legnagyobb nyugodtsággal dülja föl más becsületes embernek a családi boldogságát. A társadalomnak ez az osztálya remek színekkel van rajzolva Dumasnak ebben a hatásos művében.

Az úri semmirekellő ellentétül találjuk e műben a jó lelkű, de bárdolatlan, pórias Guichardenét, ki a fölkapaszkodott burzsvá női képviselője. Mig Alfonz úr petyhüdt idegzetű, asszonyos — addig ez asszony erős akaratú, férfias, mint egy szoknyába bujtott dragonyos. Ő azt az osztályt képviseli a fráciában, a melyet a mi társadalmunkból kitűnő és páratlan Csiky Gergelyünk rajzolt Mézesné alakjában, a „Cifra nyomorúság“ című színművében. Alfonz úr Náday-nak, Guichard-né, Szacsvainé-nak legremekbebb alkotásai közé tartozik. Hajdan Sz. Prielle Kornélia szerepét, Reymonde asszonyt, K. Hegyessy Mari híres alakításai közé számítják. Nemkülönben Gyenes, a páratlan becsületességű és remek lelkű tengerész szerepében nagy és minden tekintetben jeles.

Színházunk megnyitására.

Sátoralja-Ujhely, 1901. jan. 4.

Színművészet új csarnoka!
Üdvözöllek, te bűvös hely!...
A magyar nyelv szellemének
Templomát itt emelt Ujhely.

Magyar nyelv és magyar jellem,
Honszeretet hajléka ez.
Addig él a magyar nemzet,
Mig ily házban magyar nyelv lesz.

A szabadság főkelléke
Mindeu nemzet életének,
De a nyelv, a nemzetiség,
Az alapja lételének.

Szabadságát — ha elveszti —
Kivivhatja még a nemzet;
De a nyelvet soha többé...
Ha az elvesz: minden veszett!

Nyelvedben élsz mi nemzetünk!
Ezt mivelve, ezt emelve,
Erősödik a szabadság
Cs a Haza szent szerelme!

A magyar szót dallamossá
Azért tette a jó Isten,
Hogy a magyar — e szép nyelven —
Szabadságot, Hazát zengjen!

Hogy hirdesse a világnak
A magyar faj őseréjét,
Melyet annyi vészes vihar,
Nem pusztított, nem rombolt szét!

Hirdesse, hogy van egy nemzet,
E földrésre ide szállva,
A melyiknek nincs testvére,
Nincs rokona — mégis áll ma!

Állni is fog — ez a hitem. —
A mig bizik Istenében...
Ha hiszen még ezer éves
Múltjában: a küldetésben!

E nagy célra a színészet,
A színpad, egy jó iskola,
A szabadság, önállóság:
Képletekben bemutatva.

Eszményi szép alakokat,
Hősöket és honfiakat
Alkossatok — mintaképpül
Mutatva itt — a magyarnak!

Apáitok száz év előtt,
— Gondolatok küzdelmükre —

Ireplezések...

(*) Igen természetesnek találom, hogy a sátoralja-ujhelyi közönség igen fokozott kíváncsisággal várja a megjöttét azoknak a hölgyeknek és uraknak, kik nemsokára föl fogják rázni városukat a mindennapi egyhanguságból. Ismerem őket jól, szolgállok hát róluk egy kis friss pletykával.

Nem veszem őket sem életkor, sem érdem szerint egymásután, csak a mint eszembe jutnak, úgy mondom pár szót egyikről-másikról.

Gönczy Bella: Szőke, baba-arcú kis leány, ki alig hogy felhuzta a sleppes-szoknyát, mindjárt ismerté lett. Sokat fog énekelni és táncolni, mert ő szubrett s bátran elárulhatom, hogy egyike a legszebb szubretteknek... pedig de sokat láttam már. Rákosi Szió tanítványa volt, a mi a legjobb ajánlólevél, hiszen onnan kerül ki a legtöbb és legszebb szubrett-gárda. Ismerik a kis Bilkey Irént, a gyorslábú Szalóczy Irént, vagy tán a kedves Haller Irmát? Látják kérem, ez mind a négy szubrett s mind a négy országos hírű. Ilyen lesz Gönczy Bella is. Hiszen olyan szép hangja van s olyan szépen tud nézni avval a két kék szemével... ez különben már több, mint a mennyit mondani akartam...

Ráthonyi Tilla: Nála szebb csak az ő hangja, különben koloratur-énekesnő; hallani fogunk végre olyan trillákat, a melyeket megtapsolhatunk; többen mondják, hogy énekével még szebb a tánc, de ezt nem hiszem, azért sem, mert olyan szép hangja van, — hogy lehet ennél szebb valami?

H. Serfözy Etel: Szubrett. Alig hogy meg-

Ez önzetlen küzdelemből
Rátok hárult becsületre...

A szeretet — hogy titeket
Kik e terhet hordozzátok,
Nem csak csodál, mint azelőtt.
Fel is karolt már Hazátok.

Dicsőség a hivatástok,
Ez a rózsás színi pálya...
A magyarok Istenének
Szálljon rátok az áldása!

Bajusz József id.

A színház történetéhez.

Az idő vasfoga, mely mindent megemészti (még a „Várhegy” ormán büszkélkedett várfalakait is) kikezde a híres ó-kaszinó termét is. A híres régi bálók terme s a múzsák ujhelyi otthona közveszélyes lett s mint olyannak lerombolását Dókus Gyula akkori főszolgabíró elrendelte. A mit abból az ó-kaszinói teremből az idő meghagyott, csakány pusztította el. Eltűnt az a terem, mely annyi vígság tanuja volt, gépöntja a magyar értelemnek s hol egy *Egressy, Lendvai, Déryné, Hollósy* és *Priel* Kornélia s színművészetünk nem egy fénylő csillaga kezdette pályafutását... A 80-as évek elején ideiglenesen a Rákóczi-utca menti „állás” változott át színházzá, hová, dacolva a kényelmetlenséggel és az időjárás viszontagságaival, elég szép számmal látogatott el annak idején a színművészetért érdeklődő közönség.

De soká ez állapot nem tarthatott. Sátoralja-Ujhelynek már akkor is sokkal nagyobb intelligenciája volt, hogy sem megelégedett volna a primitív színház-helyiséggel s különösen az időközben Dókus Gyula főszolgabíró megalkototta műkedvelői társaság reábeszélése s befolyására révén heves harcok, zajos „képviselői ülések” után elhatározták a város atyái egy „táncterem” építését, melyet eleinte karzattal, majd páholyokkal is kibővített, végre pedig beleegyezett, hogy egy szétszedhető színpad is állítsák fel, mely színpad s díszletei költségeinek fedezéséhez a „műkedvelők társulata” a megnyitó előadás jövedelmével hozzájárult.

Igy nyitottuk meg 1882-ben a vegyes célra szánt termet *Blaháné* s a műkedvelők közreműködése mellett.

Nem akarok ezuttal szigorú kritikát mondani, hogy a tervező építész mint oldotta meg feladatát. Megmondta arra kritikáját mindenki, kit balsorsa csak egyszer is bevitt abba az épületbe. Elég kritika az, hogy 18 évi fenállása után a nagy remények között felépült „színház” s táncterem, mely a csakányoknak köszönte születését, csakányok csapásai alatt mult ki ismét, hogy főnikszként hamvaiból új életre keljen.

De nem volt könnyű az újjászületés! Hogy a halálos ítélet kimondása, mint az újjászületés ténye előtt is mozgalmas képe volt a képviselő-testületnek, épp úgy, mint 1881-iki kimulásaikor. Mindnyájan emlékezünk, hisz a közel mult-

hódította a kassai puplikumot, hozzánk jön Ujhelyre, a hol fellépéseit éppen úgy siker fogja koronázni. Mint nőről elég ha annyit mondom, hogy okvetlenül szép és kedves kell hogy legyen, mert Halasy Bélának a felesége. A *Bolond*-ban bucsuzott el, férjével együtt, a kassai közönségtől, de az előadás végén nem ment el a szép Deli lovaggal szép tündérszágba, hanem megelégedett egy olyan derék emberrel, mint Halasy Béla. (Határozottan csak nyert a cserével.) Halasy azt mondja, hogy jobb felesége embernek még nem volt, mint az övé s a közönség is hamarosan meg fog győződni, hogy jobb direktornéja társulatnak még nem volt. Különben buzgó luteránus. Első útja a templomba vezet.

Nagy Margit: De csak a neve; inkább angyalhoz hasonlít. Murillófej gesztenyében. A kényes izlésű kassai publikum tetszését megtudta nyerni, táncol vidáman, énekel pajkosan, de csak a lámpák előtt — amúgy apácájelöltnek nézné akárki... a munkácsiak kedvence volt s nem győzte elfogadni a sok „Kuglert” tisztelőitől. A kis édes igen sok édességet papált édesen. Margitka hálás is volt a figyelemért folyton tanult és — tessék elhinni — már most is sokat tud.

Szentiványi Sándor: Hősszerelmes. Kedvence dala a Körnevillei harangokból Gáspár apó éneke, de ezt csak benső barátai előtt énekl. Nem tudjuk hogy miért? Azért-e mert hős? Avagy azért-e, mivel szerelmes?... Barátai dicserik, hogy jó kolléga és állandó karambol-partnere — Gabányi Pestának.

Jakab Gyula: Baritonista. Gőndör a haja,

ban volt, ugyyszólván csak néhány hónap előtt, mennyi hírlapi cikk látott napvilágot s hány „consilium” volt a vajadás kérdése felett. Mindenki földatának tartotta, hogy helyet fedezzen föl az új színháznak, mert senki sem akart könnyelműen belenyugodni abba a gondolatba, hogy az új színház ismét abban az eldugott szűk utcában építtessék föl s csak akkor nyugodott végképp bele a képviselőtestület többsége, midőn a felkért szakértő tervező véleményéből belátta, hogy egy új színház — mely a város díszéül is szolgálna — 3-400 ezer koronába kerülne, mely összeget csak hosszú évek alatt lenne képes (?) összegyűjteni s mindaddig szellemi tekintetben még koplalni is kellene; mert a rozoga épület veszedelmes volt életre és egészségre egyaránt, s miután a tervező azt a nézetét nyilvánította, hogy 80-100 ezer koronából az átalakítás munkálatai célszerűen végezhetőek s a képviselőtestület az utca kiszélesítését elvben elhatározta: esendültek meg a csakányok 1900. tavaszának végén az épületen, hogy rövid néhány hónap multán a század végeig elővarázsolják a mai új színházat.

Hogy mennyiben célszerű s mennyiben fog megfelelni kettős rendeltetésének, t. i. mint táncterem és színház: azt a jövő mutatja meg; de hogy a lehetőségig jó s a kiadásokhoz mérten szinte pazarul díszített szép színházunk van: azt már most láthatjuk, s büszkén halljuk már eddig is az új színházat legtekintett szakértőtől, hogy Magyarországon alig van Sátoralja-Ujhelyhez hasonló kis város, melynek ilyen csinos színháza lenne és bizonyára egy sines, melyet oly takarosan és takarékosan építettek volna.

Földszintjén 138, ezen felül a páholszékeken 37 néző fér el, a karzaton 100. Diszes 44 páholya, két emeleten elhelyezve, kölesönöz a színházteremnek igen-igen kellemes képet. Az étkezővel közvetlenül folyosó köti össze, elég kényelmes folyosóiról pedig 8 ajtón át lehet a színpadba jutni.

Minden zugát villamos fény világítja; a színpad a modern technika újabb haladásá szerezint van berendezve; ugy a színpad, mint kellő számú öltözői annyi kényelmet adnak, hogy a legnagyobb szabású színműveket is legesekélyebb szorongás nélkül adhatja elő a társulat.

Most még néhány szót az építésnél közreműködőtekről.

Az átalakítás tervezetét egyszerű kivitelben *Voytha Adolf* építész készíté; a tervtől azonban — különösen a díszítésre nézve — sokban el kelle térni, hogy szép, egyöntetű, barock stilben mutató színháztermünk legyen. E tekintetben remekelt *Király J.* műfestő (*Tóth* sátoralja-ujhelyi szobafestő segédkezelésével) ki Amerikából direkt azért jött haza, hogy a díszítésnek ezt a művét rövid egy hó leforgása alatt befejezze. A könnyed, meleg színezésű, dus aranyozású relief-munkák dicsérik a mestert.

A kőműves munkát *Zombory és Lénhardt* helybeli építész-vállalkozók végezték, szakértelmük segítségével szerencsésen megküzdvén az előre nem láthatott s bizony nagy számban jelentkezett nehézségekkel, — az ács munkák nagy részét *Waller*, a lakatosmunkát *Armágyi*, a kárpitosműveket *Bellák* és *Windt* helybeli kárpitosok, az asztalos munkát *Majoros*, a mázoló-

palócokan beszél egy kicsit, magyarosan iszik s olyankor a szemé csehül áll. Kíváncsiak vagyunk a Jakab hanglétrájára.

Apropos létra: ne tessék komolyan venni az ivást. O nem bort iszik, nem csak „polenai”-t de ezt sokat és gyakran... Azt hiszem azért, hogy felejtsem...

Gyurman Alice: Drámai és vigjátéki szende. Nézzék csak meg figyelmesen az arcát, fognak rajta találni valami fájdalmas vonást, a mi azonban annyira vonzóvá teszi a különben is szimpátiikus megjelenésű művésznőt, hogy nem esodálhatjuk, ha Szabadka, Miskolc és Szekesfehervár színháziközönségének mindig kedveltje volt; mi is szeretni fogjuk nagyon hamar, jól tudom...

Rédey István: tenorista. Üres óráiban komikusok orra elől halászik el egy-egy jó szerepet, de ezért a kollégái szeretik. A hangjába a hölgyek gyakran beleszeretnek, de ezt természetesnek találom. Szép ember és szép hang mindig vonz.

Gulyás Menyhért: komikus. Jakab az ő keresetlen jó ízű magyarságával egyszerűen csak „Koszt” urnak titulálja. Menyuska különben mostanság kesereg, a csúf munkácsi öltözökből ellopták az ő kedvence cugos cipőjét, ez lehangolja teljesen.

Bérczy Mari: anyaszínésznő. Ez a szó, hogy *anya* oly szép, hogy csakis kedves, derék nőt sejtethünk mögötte. Isten tudja, de mikor megláttam, önkénytelenül is az jutott az eszembe, hogy szeretném tőle látni Teréza mamát az Aranyemberben.

Krasznay Ernő: Szerelmes. Ez is szerel-

munkát *Plath* ujhelyi iparosok, a villamos világítást *Fischer* budapesti cég, a légfűlést *Zellerin*, a színpadot és zsinórpaddalast *Szalkai* budapesti cégek készítettek. Az ülőhelyek kényelmes nádszékeit az ungvári gyár szállította. A színpad díszleteit *Gyöngyösi* debreczeni díszletfestő készítette, — s végre a szép gipszmunkákat, melyek színházunk belsejének fődíszét képezik, a *Dániel* s *Dick* kassai vállalkozó cég végeztette. A város tanácsának gondja volt arra, hogy a sátoralja-ujhelyi szakiparosok és helybeli kereskedő cégek vegyenek részt a berendezésben; csak ott, hol szükség parancsolta, — alkalmazott idegeneket.

Most, midőn még egy „Isten hozott“-at mondunk mi is úgy budapesti vendég-művészeinknek, mint a *Halasy* társulatának: kívánjuk, hogy feleljen meg új színházunk — úgy is mint színház — rendeltetésének; nyújtson minél több művelvézetet; legyen a műveltség, az izlés, a magyarosodás terjesztője; mint redutforma mulatóhely pedig hozza össze s tartsa vidám hangulatban Sátoralja-Ujhely és környékének közönségét — addig is, míg szebb, nagyobb, impozánsabb színházunk létesülhet!

S te kérlelhetetlen kritikus — ki *Petőfi* szerint „taglóval“ dolgozol — ha beteszed lábadat ebbe az épületbe: ne feledd azokat a szinte legyőzhetetleneknek mutatkozott nehézségeket, a mikkel itt megküzdeni kelle; s ne feledd, hogy lépten-nyomon abba a legeslegnagyobb akadályba kelle ütközni, a minek neve: *pénzhiány*.

Hornyay Béla dr.

EMLÉKSOROK.

A sátoralja-ujhelyi színház megnyitása alkalmából.

Ugy vagyok most, mint az a színész, a ki nek betegem kell játszani. Idáig hallatszott a készülődés, vettem a szerkesztőség levelét is, melyben felszólított, hogy írjak valami rövidebb közleményt a „Zemplén“ e rendkívüli számába, melyet a színház megnyitása alkalmából adnak ki.

Hogy terveztem, hogy készülődtem! A mi öröm, a mi lelkesedés szívemben támadt a sátoralja-ujhelyiek e nagyszerű tette felett: azt mind ki akartam tárni a „Zemplén“ — e régi ismerős — hasábjain. És most íme bent vagyok, nyakig bent vagyok a tragédia harmadik fejezetében. A sorssal viaskodom. Betegbe vagyok a betegnél. Mert a kit gondozok, a kinek ágya mellett virasztok, annak minden panasza, minden sóhaja, minden nyögése egy fájdalmas tördős a szívemen. De azért mégis irok, mert irnom kell.

Mindenkor, legnagyobb bánatomban is fülembe cseng Nelsonnak Trafalgarnál mondott szava: *Ma, remélem, mindenki megteszi kötelességét.* Katonák vagyunk ugyanis mindnyájan, a magyar közművelődés katonái. Miért ne ragyogna át az én homlokomat fedő borulatok közül egy pár örömsugár, mikor a közművelődés Sátoralja-Ujhelyben, szeretett Zemplénünk fővárosában, egy hatalmas lépést tett előre. Miért ne szólna

mes, de ennek a kedvenc dalát már nem tudom, mert legmeghittebb harátai között sem szokott énekelni, legfeljebb a „Csuf, csuf, csakugyan, a kínai tines“-et füttyüli a Gésákól. Csak tán nem akarja Vun-Csit feltalálni a la lyrai szerelmes?

Halasy Béla: igazgató. Most jön sok rongyos eszima s csak azután lehet róla beszélni... Hiába, az igazgatók nagy urak s muszáj valami auktoritásnak is lenni, ne haragudjanak hát kérem a csizmákért, de meg aztán nem is mind olyan rongyos. Beszéljünk azonban komolyan, mert ha soha, de most érdemes, komoly emberrel van és lesz dolgunk. Új igazgató, de szép hírnév előzi meg, nem mint igazgatót, hanem mint színészt, a ki a Nemzeti és Magyar Színház ajánló-levelét hozza magával, mint ő is, az minden körülmények között megállja a sarat.

Közönségünk különben ismerheti hiszen nagyon sokat forgolódott már itt köztünk. *Rápolthy Katinka*: Van-e ki e nevet nem hallotta? ... Tudjuk ki ő és merre van hazája. Ő igazi hősnő, ki kard nélkül nyer csatát csatára s meghódítja a sok várost már pusztá megjelenésével. Üdvözljük!

Radnay Zsuzska: Azt mondja a magyar közmondás, hogy kicsiny a bors, de erős, ugy látszik *Halasy* is azt hitte, mikor *Radnay* kisasszonyt szerződtette. Ha még nem láttak naiv naivát, úgy most fognak látni. Egy kassai jó barátom úgy nyilatkozott, hogy *Kassán* szereték és mindig tapssal fogadták, még azt is elárulta ez az ur, hogy *Radnay* kisasszony csak azért nem hord „steklis“ cipőt, hogy ... hogy meg ne csusszon (most majd eljárt a szám.)

egy pap, mikor a templomok száma egygyel, a Tália templomával, szaporodott Zemplénben.

Ebben az egy szóban *templom*, megmondtam, hogy mily sokat, mily nagyot tartok én a színházakról. A színházat általában mindenkor úgy tekintették, mint az erények ápolóját, a műveltség, a jó izlés terjesztőjét. Mikor a színházakban az erény diadalt ül, a bűn elbukik, a léhaság, félszegség és a többi emberi hibák ostromoztatnak, kigunyoltatnak, mindezek folytán magasabb régiókba, tisztultabb tájakra, ideálisabb világnézetre, nemesebb érzelmi fokokra emelkedik a különben is alant járnai szerető lélek. A színháznak nemesítő hatása ezért elvitázhatatlan, sőt napról-napra érezhetőbb annyival inkább, mert semmivel sem lehet e célt oly szépen elérni, mint a színházzal, melyben az eseményeknek egy folytonos megrögzítése van színben, e mellett a tanulságos összekötteték a szórakoztatóval.

Magyarországon ezek mellett a színházak óriási kulturális missióval is bírnak, mert mindenik színház melegágya kell hogy legyen a magyar szónak, a hazafias érzéseknek és gondolatoknak.

Oly kiemelkedett része-e Zemplén Magyarországnak, hogy egy színház fent nagyjában felsorolt hatásait nélkülözheti? Nem hiszem, sőt inkább meg vagyok győződve, hogy egy állandó színházra úgy közművelődési, mint szoros magyar kulturális szempontból égetően szükség volt; mert ha a villany, melyet Ujhelybe bevezettek, fényt hint az utéakra, a szobákba, a műhelyekbe: e színház fényt fog hinteni a szívekbe!

Ebből aztán azt is megértheti, aki akarja, hogy miképp gondolkozom én a szindarabokról, a melyeket színpadra visznek. Mert ha a színházat templomnak tartom: kiküszöbölendők és károsnak vélek minden üres, léha, sikamlós darabot. Ez merőben ellenkezik a muzsák nemes céljával. Az ily darabok előadása — terjesztője az erkölcselenségnek. Ilyen ellen tiltakozni kell minden jó érzésű embernek.

Íme tehát előadtam a kritika által megvont szabály első részét, hogy csak *jót*. Most a színészekre tartozik a második szó: *jól*. Ebben áll a nagy titok.

A biblia szerint az első színiszerepet *Jakób* játszotta. Meg akarta szerezni apja áldását, mikor már jó olesón megvette *Ezsau* örökségét. És *Ezsau* akarta eljársani, keesebőrt vett azért magára. Ily maszkirozással ment vak apjához. De rosszul játszott; mert apja megbotránkozott rajta, mondván: a kéz az *Ezsau*é, de a hang a *Jakób* hangja.

Kívánom, hogy az ujhelyi színészek mindenkor jobb kritikára tegyék magokat érdemessé.

(Gálszécs.)

Péter Mihály.

Egy darabka korrajz.*)

Az istenben boldogult XIX. század harmincas éveinek egyikében, a tavaszi generalis gyűlés végeztén, *Sennyey* Károly báró a krajnyai birtokán október hónapnak utolsó hetében tartandó szarvas-vadászatra hívta meg a vármegye

) Ez a história nincs ugyan a család mohos iratai közt, de a nervusza meg van. K:

Erdélyi Gizella: Drámákban és egyebekben játsza az anya-szerepet, kartársai a legbajosabb mamának tartják, aki nagyon kedvesen tudja elsimitani a családi perpatvarokat. Nővére *Erdélyi Mariettának*, igazi színésznő lakik benne.

Gabányi István: Bonviván, és naturburs, Akadémiát végzett a színészet és az udvarlás terén. A pénz és a párbajok könnyen mennek nála. Ismertető jele: szivar van állandóan a szájában. Már volt nálunk szintén s talán nem felelte még el közönségünk.

Latabárné Anna: Komikáné. Láttam tőle *Junót* „*Orpheus*“-ban és ha egy diakoeska talán szebbnek és keesebbnek is képzeli a szépség és a báj istennőjét, de az ujhelyi publikum mindenesetre örömet lel majd benne, mert a színészet egyik legkedvesebb és legrokonszenvesebb *Junóját* üdvözölheti *Latabárnéban*.

Gabányi László: Azt gondolom, rá is emlékeznek még Ujhelyben, — *Menszky Borisz* nem volt rossz fiu, hiu talán inkább... 32 nyakendőjéhez szerzett még 3-at s a haja 2 centiméterrel hosszabb lett, ügyesebb lett, majd meglátjuk.

Szenger Gusztáv: Ő a karmester. Német ember, de csak volt. Most szíve lelke magyar. Katona karmester volt s így szereti az egyöntetűséget úgy a zene, mint a férfi és női karban.

De most átadom a helyet nekik, folytassák ők maguk e sorokat. Lássuk, halljuk!... Figyelem: hármat csejgetnek s a függöny szalad föl...

urait.

A sebtében vásárolt birtokozó öszre kelve, csakugyan felépült a vadász deszka-tábor, 150 vendégre. Volt még *Teátrum* is.

A meghatározott időre elsőnek vonult be a vármegye bandája: *Bunko Antal* és *Bunko Feri* — a *Cinka Panna* unokái — vezetése alatt. Azután érkezett *Komlóssy* igazgató, kassai színjátszó társasága, a közönség kedvence, a kedves *Déryné*, *Hivatal Anikó*, *Kántorné*, a társaságban, az életben is igazán szende *Komlóssy* *Ida* és testvére, a még kurta ruhás *Nelli*; *Megyeri*, *Fáncsi*, *Telepi*, *Egresi*, az *Egresi* mestere *Komáromy Samu*, *Lendvai*, *Benza*, *Bartha*, *Szakácsi*, *Szölösi*, velök a fiatal, gyors észjárású *Szigeti*.

A vendégek megérkezével megkezdődött volna a vadászat, de sűrű köd borult a völgyekre s hajnal felé megeredt az eső, szakadt is nyole álló napig egy folytában és a hideg széllel csapkodó eső embert, állatot egyaránt fedél alá kergetett.

Az esték a Teátrumban teltek el, az ügyis rövid, komor napokat a módnélkül nagy lakmározások töltötték be.

Négy nap csak folyt valahogy a mulatság, de ötödik nap viradóra, a fehérbe öltözött hegyek láttára, szökdöstek a vendégek, sőt maga a vendéglátó háziur is, nehogy a szellős deszka-alkotmányokban vendégeivel együtt az isten hidege megvegye: szekerekre málháztatta a teátristákat, dekorációikkal egyetemben, s a feneketlen dagonyában velök együtt lecaplatott — *Bélybe*.

Sennyey Károly báró lelkes pártfogója volt a nemzeti színészetnek — a mint akkor mondták: „magyar színjátszásnak“ — nemcsak az eszmének úttörő pártolója, de szerette, becsülte annak hadseregét is. Különösen kedvelte jökedve, tréfás ötletei miatt *Szigeti*, a kit rendszeren „*Jóská*“-nak szólított. *Bélyben* egy héttig tartotta magánál a színjátszó társaságot.

Minden nap nagy ebédek kerültek az asztalra, az ebéd végével megkérdezte a báró: „no *Jóska* jóllaktál? Ugy-e volt minden?“

— Jóllakni jóllaktam, méltóságos uram, de azért minden nem volt.

A báró nem kérdezte, hogy mi volna hát az a „minden“, — *Szigeti* meg kérdezetlen nem mondta mi hibázott; és másik, harmadik nap és a nagy ebédek után, mikor *Károly* báró kérdezte, *Szigeti* mindig azt felelte: nem volt minden.

A főur elkomorodott s megneheztelve a tréfát, szobájába visszavonult.

Eppen szombat reggelén, kérdi a szakács, mit főzön hát, ha már annak a fiatal urnak a tegnapi ebéd se volt jó?

— Hát főz nekik lencsét, — duzzogott a báró.

Komor hallgatás az ebéd alatt. Csak a *Szigeti* arcán látszott a kielégített vágy kellemes érzése, a ki az asztalbontáskor teljes megelégedésének ekként adott kifejezést:

— No méltóságos uram, most már csakugyan volt minden.

— Hát mi volt az a minden? kérdi a báró.

— A lencsének disznófarkával, egy vendégségnél se szabadna hiányozni, méltóságos uram! Hangos kacagás közt visszatért a házi ur kedve, avval együtt *Szigeti* is a báró kegyébe.

Karsa Ferenc.

Gondolatok.

Színházat építeni könnyű. Publikumot tessék csinálni! . . .

Legnagyobb művészet a saját egyéniségét érvényesíteni a színpadon. Ha nem volna így, akkor minden ép hangú béreslegényből kitünő népszínművészek és minden gavallér mágnásból első rendű szalón-színészt lehetne teremteni — egy óra alatt. Pedig milyen félszeg mind a kettő, mihelyt a színpadra lép! . . .

Még nem találtam Magyarországon színházat, a hol az — a kiért és a kinek tulajdonképpen a színház épült — a ki nélkül színház nincs — a ki a főmozgató erő és teremtő — a színész, ne volna az *utolsó*, a kire gondolnak, mikor a színházat építik. Ha nem hiszi valaki, úgy tekintse meg valamennyi színház öltözőszobáit és hasonlítsa össze a hivatalnokok szóbaival . . . hogy mást ne említsék.

Vajjon a sátoralja-ujhelyi színháznál is így van?? Meglátjuk! . . .

Gabányi László.

Köszöntés.

Szeretettel köszöntjük, nagyok és kicsinyek, *Tália* papnőit és papjait, nagyjait és kicsinyeit, kiknek egy része Budapestről, a magyar Parnasszusról, más része Munkácsról, magyarságunk ezeréves várából, hódolva szíves hívásunknak, eljöttek ide, a „Sátorhegy“ székes fővárosába, a mi kedves Ujhelyünkbe, hogy *Tália* templomának újjáépített oltárán meggyujtsák az áldozati tüzet, mind a kilenc muzsa dicsőségére, kiknek neve legyen áldott és köszöntöttjeink is legyenek áldva a muzsák nevében!

Kalliope, a hősi lant muzsája és az ő istenasszony-kollegái: *Klió* a történetírás, *Melpomené* a tragédia, *Tália* a komédia, *Uránia* a csillagokból olvasás, *Terpszikoré* a tánc, *Erátó* a felszárnyaló érzés, *Euterpé* a magán zene és *Polihimnia* az ezernyelvű muzsika muzsája — mind a kilencen, nem csak onnan a páholyok föntségéből, de a Parnasszus mennyezetének magasságából alászegzik tekinteteiket mireánk. És magas gyönyörűlángjától hevülve, mint hevülünk mi is, részt vesznek a mi vig zajgásunkban, szellem-szárnyakon...

A Magasságbelinek 1901. esztendejében, a XX. század pirkadó hajnalán, nemcsak fenn ragyogni látjuk, őket, a magasságbeli muzsákat; de *Tália* templomának kapunyitása napján, midőn egy hihetetlen álm megy át a valóságba, szinte hallani véljük a múzsa-szózatot, mely alázendül a „Sátorhegy“ orma felől:

Zendüljete meg sátorhalmi berkek!
Bérek, tetők, visszhangra keljete!
Borággal koszorúzva, nosza, jertek
S hajtátok itt meg ti is fejete!
A rónaságnak is nyíljék meg ajka
Csengő öröm szívünket hassa át...
Köszöntse, üdvözölje minden itt ma
E szent helyet, a muzsák csarnokát!

Mert szent az a hely: *Tália* temploma, a hol — hogy többet ne említsünk — minden ember, tehát minden vallásfelekezet is, találkozik a muzsák kultuszában; hol a kilenc múzsa három szentsége — az igaz, jó és szép — előtt minden felekezetnek még a papjai is térdet, fejet hajtának; hol az ígéhirdetés befogadásában nem különít el bennünket sem dogma, sem protestáció, sem „kedusa“ — a mi hogy mi a csoda, annak csak a zsidó rabbinus a megmondhatója.

Igen is: a színház lelki egyezésünk és lelki egységünk temploma; egy szolemnis hely, mely, a mi ítéletünk szerint, azért is szent, mert a művelt és műveltségére hajló emberiség egyetemes rokonulásának, testvériségének s majdan egyesülésének is páratlan színtere.

Igaz: hogy tolsztoji felfogással sok szó fér a „fin de siècle“ színházakhoz akár művészeti tartalom, akár irányzat és kiszolgáló dolgában. Igaz pl. hogy az emberek legtöbbje ma a vallásos és erkölcsös alapokon nyugvó művészet jelentőségét nem méltányolja; hogy az Isten eszméje és érzelme helyére olyas valmit vett a fejébe, iktatott a szívébe, a mi nem Isten. Igaz, pl. hogy az emberek az

Isten-fogalom kizárása mellett nem rokonulhatnak, még a művészet révén sem és annál kevésbé egyesülhetnek — — pedig ez a cél, mely felé a XX. század közös törekvéseinek országútja vezet. Mindez két ségtelen. De az is igaz, hogy amit a művészet egységesítő erejének irányzásában a „renaissance“-ba történt emberi lázas behorolás a művészet aranyalma-termő fájának minden ágzatában elferdített: azt lassacskán helyre igazítják idő és tapasztalat. Vagy a mint *Tolsztoi* gróf hirdeti: „korunkban a művészetnek az a rendeltetése hogy ezt az új igazságot — az emberek boldogsága egyesülésükből áll, — az ész birodalmából az érzelmébe vigye át,“ t. i. öntudatos, következetes és kitartó munkásság révén.

Ezért a munkásságért köszöntöm színiügyi bizottságunkat, új színiigazgatónkat is. A színházi műsor, mely Ujhely és környéke művelt közönségére vár, igazán tolsztoji finom kritikával van összeállítva. A mi obszcén: ki van zárva — a mi egészséges, vagyis a szép, igaz és jó eleméből komponált szellemi táplálék be van hozva.

Azért mind a kilenc muzsa nevében még egyszer szeretettel köszöntjük *Tália*-nak már megérkezett, vagy ma-holnap megérkezendő papjait és papnőit. Legyenek ők ebben a XX. században gyógyítói, jóra vezérlői annak, a mit örökölt kaptunk a „fin de siècle“-tól: sebzett társadalmi életünknek, aberrált művészeti izlésünknek.

Becsületes munkájok érdeme, jutalma pedig legyen: abszolút siker!

Jó közönség, jó színészek ölekezzenek össze a szeretetben. Hisz' már annak is, hogy egymást megértsék: alapkélléke a szívek összeköttetése.

Egyik legyen méltó a másikra: mindnyájan pedig legyenek méltók a muzsák igaz gyönyörűségére!

Dongó Gy. Géza.

Az első hét műsora.

Halasy színtársulatának bemutatkozása nálunk az évad első hetén át végig tart és szombaton, vagyis január hó 5-ik napján kezdődik. Ezt előzi meg pénteken a polgármesterünk rendezte ünnepies megnyitást.

Színtársulatunk bemutatkozása a következő sorrendben történik.

Szombaton, január 5-én, bérletfolyamban kerül színre a *Bolond*, Szabados és Rákosi remek zenéjű magyar operetje. Ez estén az igazgatópár, t. i. H. *Serfőzy* Etel, mint *Bimbilla* és *Halassy* mint *Bimbó*, úgyszintén *Jakab* Gyula baritonista mutatkoznak be. Ugyancsak ez estén a zenekarnak és a társulati karszemélyzetnek nagy alkalmat nyílik az érvényesülésre. A két komikus, három énekesnő kisebb szerepekben szintén ez estén játszanak.

Vasárnap — bérletszünetben — a *Boszorkányvár* póriás izü operet lesz a második előadás. *Gönczy* Bella és *Nagy Margit* énekesnők ez estén már nagyobb szerepben lépnek fel. Az új világitás effektusai és az új színpad szcenériája itt már nagy hatással érvényesülhetnek.

Hétfőn lesz a második bérlet. Ekkor a társulat dráma és vígjátéki ensemble-jának egy

része mutatkozik be *Csiky* nagy sikerű vígjátékában a *Nagymamá*-ban. Nagyobb szerepet kreálnak: *Erdélyi Gizella* (a nagymama) *Halassy* igazgató, *Krasznay* Ernő, *Szentiványi*, *Gabányi* László, *Latabárné* és *Gulyás Márta* szerepében *Radnay* Zsuzsika naiva szép tehetséggel, egyéniségének megfelelő keretben mutatkozik be.

Kedden Gönczy Bella szubret-énekesnő a *Babá*-ban játsza első nagyobb szerepét. Ez estén van az ő tulajdonképpeni bemutatkozása. *Andran* bájos zenéjű operetje itt újdonság és ezért is kétszeresen esemény lesz ez az est. *Lancelot*-ot H. *Serfőzy* Etel éneklí. A színpadi technika többféle változatban fölötte mulattató és érdekes színben fogja szórakoztatni a közönséget.

Szerdán Denise-ben *Dumas* hatásos drámájában *Gyurman* Alice, *Erdélyi* Gizella, *Halassy*, *Szentiványi* és *Krasznay* a társulat drámai előadásairól nyújtanak bizonyítványt.

Csütörtökön az *Eleven ördög* operetben, a mely itt rég nem került színre, H. *Serfőzy* Etel, *Gönczy* Bella és *Nagy Margit* kreálnak pompás szerepeket.

Pénteken Széchy Mária-ban *Rápolthy* Katinka, a társulat fiatal hősnője — közönségünk előtt előnyösen ismert színpadi tehetség — először játszik új színházunkban.

Szombaton, jan. 12-én, *Szép Heléná*-ban a társulat-koloratur énekesője *Rátonyi* Tilla mutatkozik be. A csabai és munkácsi színházi közönséget színpadi megjelenésével — a mely ez estén szépen érvényesülhet — és díszkrét énekével meghódította.

Vasárnap a társulat népszínmű erőt láthatjuk egy remek népszínműben, a *Csikósbán*. *Jakab* szép baritonjával ekkor énekel először népszínműben.

Az első hét műsorában ilyképp teljes egészében mutatkozhatnak be a társulat, úgy a bérlő, mint a nagyközönségnek. E héten éppen ezért kivételesen nem 3—5 bérlet előadás lesz, hanem bérletben megy az első est, a szombati, azután a hétfői, keddi, szerdai, pénteki, újra a szombati és vasárnap. Bérletszünetes est lesz az első vasárnapon, mikor *Boszorkányvár* kerül színre és csütörtökön az *Eleven ördög* előadásakor A pénteki estén félélyarákkal kerül színre *Széchy* Mária. Ekkor a bérlőközönségtől függ, megtartja-e helyét vagy sem.

Referens.

Fedák Sári Munkács. Ma, azaz január hó 2. és holnap, jan. 3-án *Halasy* társulatánál a munkácsi színházban vendégszerepel **Fedák Sári** a bpesti népszínháznak egyik legnépszerűbb és legkedveltebb primadonnája. A művésznő első estén a *Babá*-t, második estén *Szép Helénát* ábrázolja.

115/900. eln. Sátoralja-Ujhely város polgármesterétől.

Elnöki körlevél.

A képviselőtestület t. tagjait van szerencsém az 1901. évi január hó 4-én, délután 3 órakor tartandó dísz-közgyűlésre tisztelettel meghívni.

A közgyűlés tárgyai:

1. Polgármesteri bejelentés a színház elkészültéről.
2. Dókus Gyula esz. és kir. kamarás, színiügyi bizottsági elnök alkalmi beszéde.

Hazafiu üdvözléssel maradok
Sátoralja-Ujhelyben, 1900. dec. 30-án.

Székely Elek s. k.,
polgármester.

A szerkesztő postája.

R. L. Innen kiszorult szép dolgozatodat fölaponk hozza vasárnap. B. u. é.!

Szerkesztette:

Dongó Gyárfás Géza.
Kiadta: A színiügyi bizottság.

HIRDETÉSEK.

A
„ZEMPLÉN-NAPTÁR“
néhány példánya
a „Zemplén“ kiadóhivatalában még kapható.
Ara 80 fillér.

Épületek, ingóságok, termények
tűz elleni biztosítására,
továbbá: élet- és járadék biztosítások felvételére
ajánlkozik:
Az „Első Magyar Általános Biztosító Társaság“
kerületi ügynöksége
Sátoralja-Ujhelyben a „Zemplén“ kiadóhivatalában.